

VERKSAMHETSBERÄTTELSE & ÅRSREDOVISNING

VÄSTKUSTSTIFTELSEN 2024

HUVUDMÄN

Stiftelsen för västsvenska fritidsområden, oftast kallad Västkuststiftelsen, har tre huvudmän:

- Västra Götalandsregionen
- Göteborgsregionens kommunalförbund (GR)
- Region Halland

Knappt hälften av stiftelsens verksamhet utgörs av uppdragsverksamhet från Länsstyrelserna i Halland och Västra Götaland som även de utser ledamöter i styrelsen.

Årets verksamhet

Stiftelsens verksamhet kan delas in i att VÄRNA, VÅRDA och VISA naturen och det är enligt den indelningen som nedanstående redovisning görs.

Stiftelsens ändamål

Ur stiftelsens stadgar §2:

"Stiftelsen har till ändamål att genom tillskapandet och förvaltandet av en fond åt nuvarande och kommande generationer bevara för friluftslivet värdefulla strand- och strövområden, öar och holmar i Västsverige ävensom för den västsvenska naturen och landskapsbilden i övrigt värdefulla eller karaktäristiska områden."

VÄSTKUSTSTIFTELSENS MÅLBILD

Västkoststiftelsen arbetar alltid med stiftelsens syfte, att bevara och tillgängliggöra den västsvenska naturen, i fokus. Arbetet utförs med finaisering från huvudmännen, länsstyrelser, kommuner, Naturvårdsverket och flera andra aktörer. För att sammanfoga flera målinriktningar i ett lättarbetat styrdokument etablerade stiftelsen en målbild 2018 som sedan reviderats vid två tillfällen, senast 2023. Här följer de övergripande formuleringarna från målbilden.

Gynna biologisk mångfald

- Västkoststiftelsen bevarar, utvecklar och skapar förutsättningar för biologisk mångfald.
- Västkoststiftelsen förvaltar naturreservat och andra områden på ett effektivt och metodiskt sätt. Arbetet kännetecknas av hög kompetens både teoretiskt och praktiskt, där beprövad erfarenhet och en nyfikenhet inför nya metoder står sida vid sida.
- Västkoststiftelsen ökar allmänhetens kunskap och förståelse för arbetet med biologisk mångfald.

Öka tillgängligheten

- Västkoststiftelsen bidrar till ökad folkhälsa, ett friluftsliv för alla och en hållbar besöksnäring.
- Västkoststiftelsen arbetar tillsammans med kommuner, lokala entreprenörer och andra aktörer för att sänka tröskeln till naturen.
- Västkoststiftelsen ökar allmänhetens kunskap om och förståelse för allemansrätten.

Främja hållbarhet

- Västkoststiftelsen verkar för att minska verksamhetens negativa ekologiska fotavtryck, främst inom de områden där påverkan är som störst.
- Västkoststiftelsen bidrar till hållbar konsumtion genom att i möjligaste mån använda befintliga resurser och noga överväga behovet av nya inköp.
- Västkoststiftelsen inspirerar även andra, både besökare och samarbetspartners, till att ha ett hållbart förhållningssätt till såväl natur som friluftsliv.

HUVUDMÄNNENS MÅLINRIKTNINGAR

Under 2018 enades de tre huvudmännen om målformuleringar för Väst kuststiftelsens verksamhet. Under 2022 har huvudmännen gemensamt uppdaterat målinriktningarna som gäller från 2023.

Målinriktningarna famnar stora frågor och det är givetvis svårt att bedöma hur stort Väst kuststiftelsens bidrag är till en måluppfyllelse. Därför blir nedanstående hänvisningar till relevanta delar av stiftelsens verksamhetsberättelse snarare en resultatgenomgång.

Stärka innovationskraften

Övergripande mål:

Väst kuststiftelsen skapar goda förutsättningar för lokala entreprenörer att verka och utvecklas i och runt de naturområden och leder som stiftelsen förvaltar.

Under 2024 har andelen arbete som utförts av lokala entreprenörer ökat. Det är till och med så att det varit svårt för upphandlade entreprenörer att klara av stiftelsens beställningar eftersom det är en så pass stor ökning.

För en mer detaljerad uppföljning av vilka åtgärder som genomförts se sida 11-25.

Guidade vandringar, som leds av lokala entreprenörer och ideella, har genomförts i ungefär samma omfattning som föregående år. För mer information om guidade vandringar se sida 25.

Bygga kompetens

Övergripande mål:

Väst kuststiftelsen ökar kunskapen om naturen, allemansrätten och biologisk mångfald hos de grupper som rör sig i naturområden och leder som Väst kuststiftelsen förvaltar.

Förutom en rad kampanjer i sociala medier, bland annat om allemansrätt och invasiva arter har även investeringar i webbplatser gjort att stiftelsen når allt fler med information om natur, friluftsliv och strandstädning, ofta med fokus på hållbarhet och biologisk mångfald.

Läs mer om dessa och annan kommunikation på sida 29-30.

Öka inkluderingen

Övergripande mål:

Väst kuststiftelsen främjar en jämlik tillgång till naturområden och leder som stiftelsen förvaltar.

Även om många satsningar på naturvård möjliggjorts av Västra Götalandsregionen (VGR) finns fortsatt betydligt mindre resurser till friluftsliv jämfört med 2022. Dock har ett antal satsningar kunnat genomföras, främst på grund av VGR:s stöd, men också med anledning av tillskott från Tillväxtverket och Naturkompaniet.

Läs mer om detta på sida 22-26.

Knyta samman Västra Götaland

Övergripande mål:

Västkuststiftelsen arbetar för attraktiv platsutveckling genom att tillse god skötsel och infrastruktur i de naturområden och på de leder Västkuststiftelsen förvaltar.

Tack vare ökade resurser från Västra Götalandsregionen har Västkuststiftelsen utvecklat arbetet med regionala leder för vandring och cykel. Bland viktiga åtgärder ska bland annat utbildningar inom ledmärkning och spångbyggnation för kommunpersonal och föreningar nämnas. Fokus under året har varit att höja standarden på de ledsträckor som haft lägst kvalitet genom samarbeten med berörda kommuner och medel från Tillväxtverket.

Läs mer på sida 26-28.

Med hjälp av de helt avgörande medlen från Västra Götalandsregionen har Västkuststiftelsen kunnat upprätthålla en god skötsel av naturreservat med bibehållen betesdrift och slåtter. Dessutom har fyra nybildade reservat kunnat utvecklas i mycket större skala än om tillskottet inte beviljats. I Halland kvarstår en utmaning kring skötsel av reservat och framförallt Äskhults by eftersom motsvarande stöd inte beviljats i Halland efter neddragningen av statliga medel 2023.

Läs mer om skötselinsatser på sida 11-21.

INLEDNING

Efter regn kommer sol...

Det var med en hel del oro som planeringen av 2024 inleddes. De indikationer som stiftelsen hade för det framtida ekonomiska läget ingav inte någon bra känsla och 2023 präglades av besparingar och tuffa prioriteringar.

Nu, med hela året i backspegeln, kan jag glädjande nog konstatera att den dystra framtidsbilden inte stämde. Istället kom 2024 att präglas av en rad positiva händelser.

Västra Götalandsregionens besked om kraftigt utökade medel som kom i slutet av 2023 förändrade förutsättningarna i grunden. Nu kunde hela organisationen planera för att bibehålla viktiga naturvårdsarbeten och dessutom ha utrymme för utveckling av områden, speciellt i fyra nybildade reservat. Statliga våtmarkssatsningar möjliggjorde åtgärder i relativt stor skala. Tillväxtverkets stora satsning på infrastruktur längs vandringsleder bidrog med 43 åtgärder i hela Västra Götaland. Dessutom fick hållbart nytänkande kring skärgårdstoletter plats ekonomiskt.

Allt som allt innebär detta att Väst kuststiftelsens bidrag till den biologiska mångfalden och till ett rikt friluftsliv har kunnat vara stort under året. Det är med stolthet jag kan konstatera att Väst kuststiftelsen som organisation är högt ansedd i de regioner där den opererar och har ett gott rykte nationellt.

För den skull ska vi givetvis inte slå oss till ro, utan fortsätta att utveckla verksamheten med bättre kvalitet och effektivitet, och dessutom nyfiket utforska nya möjligheter att bidra till bevarandet och tillgängliggörandet av den västsvenska naturen.

2025 ser ut att kunna bli ett ännu bättre år än 2024. Hoppas solskenet håller i sig ytterligare några år.

Linus Kron, januari 2025

INNEHÅLL

HUVUDMÄN	1
Årets verksamhet	1
Stiftelsens ändamål	1
VÄSTKUSTSTIFTELSENS MÅLBILD	2
Gynna biologisk mångfald	2
Öka tillgängligheten.....	2
Främja hållbarhet	2
HUVUDMÄNNENS MÅLINRIKTNINGAR	3
Stärka innovationskraften	3
Bygga kompetens	3
Öka inkluderingen	3
Knyta samman Västra Götaland	4
INLEDNING	5
INNEHÅLL	6
VIKTIGA HÄNDELSER 2024	9
Ökade tillskott från Västra Götalandsregionen	9
Fokus på nya naturreservat och våtmarkssatsningar under 2024.....	9
Elva nya vindskydd och en flotte.....	9
Spännande samarbeten – SU och STF	9
Fortsatt strandstädning och en ny hållbar lösning	10
Fler leder i Västra Götaland	10
Försäljning av fastigheter	10
VÄRNA	11
Mark, reservatsbildning, gränsmarkering	11
VÅRDA	12

Ur stiftelsens målbild:	12
Utökade medel från Västra Götalandsregionen	12
Betesdrift och stängsling	13
Stängsling	14
Naturvårdsbränning.....	15
Röjning.....	15
Restaurering	17
Slåtter.....	19
Avverkning med naturvårdsfokus	20
Göta älvs strandängar.....	20
Äskhult	20
Strandstädning.....	21
VISA	23
Ur stiftelsens målbild:	23
Stigar, spänger, skyltar och foldrar.....	23
Bänkar, eldstäder, toaletter och vindskydd	25
Parkeringsplatser	26
Skärgårdsrenhållning.....	26
Guidade vandringar	26
Ledutveckling.....	27
Kommunikation.....	30
MEDARBETARE.....	32
Antal anställda	32
Kompetensutveckling.....	32
Friskvård.....	32
Arbetsmiljö	32
Sjukfrånvaro.....	33
Samarbeten med Göteborgs universitet	33

FASTIGHETER	34
Stiftelsens fastigheter	34
Byggnader	39
NATURRESERVAT	41

VIKTIGA HÄNDELSER 2024

Ökade tillskott från Västra Götalandsregionen

Under 2024 kunde Västkoststiftelsen fortsätta sitt viktiga arbete för naturen tack vare ett tillfälligt tillskott från Västra Götalandsregionens miljö- och regionutvecklingsnämnd. Beslutet, som togs i slutet av 2023, möjliggjorde bland annat att skötseln av naturreservat med värdefulla ängar och betesmarker kunde bibehållas. Dessutom inleddes restaurering av fyra nybildade reservat.

Inför 2025 kom nästa glädjande besked från samma nämnd: stödet förnyas inför 2025 och det finns en långsiktig ambition att upprätthålla det även framöver. Denna satsning gör det möjligt att skydda biologisk mångfald i Västsverige på samma nivå som innan de statliga anslagen minskades kraftigt.

Många av Bohuskustens unika miljöer, präglade av historiskt småskaligt lantbruk, kan nu bevaras och utvecklas. Samtidigt säkras tillgången till leder, vindskydd och andra viktiga värden – en satsning som är avgörande för friluftslivet.

Västkoststiftelsen ser fram emot att förvalta stödet på bästa möjliga sätt och fortsätta sitt arbete för en levande och tillgänglig natur.

Fokus på nya naturreservat och våtmarkssatsningar under 2024

Vid bildandet av nya naturreservat är det avgörande att påbörja åtgärder kort efter beslut från Länsstyrelsen. Detta eftersom skötselbehov ofta är eftersatta vid en övergång till ny förvaltning och för att möta förväntningar från allmänhet och markägare på god standard inom naturvård och tillgänglighet. Tack vare extra medel från Västra Götalandsregionen har flera betydande insatser gjorts i fyra nya reservat: Björshuvudet, Hällsö, Hårssjön-Rambo mosse och Gåsevik.

Insatserna har inkluderat röjning av igenväxt vegetation, bränning och återintroduktion av betesdjur, vilket har förbättrat både naturvärden och tillgänglighet. Arbetet har skett i nära samarbete med markägare och lokala boende, vilket har varit avgörande för framgången.

Under 2024 har arbetet med att restaurera våtmarker intensifierats med statlig finansiering och med fokus på att förbättra deras status och gynna biologisk mångfald. Högmossar på Kroppefjäll och rikkärr i Breviks kile, Björshuvudet och Valdalssjön har restaurerats genom åtgärder som igenfyllning av diken och röjning av igenväxningsvegetation. Särskilda insatser har också gjorts för att skapa lekrområden för strandpadda och röja fukthedar med skyddsvärd flora och fauna.

Elva nya vindskydd och en flotte

För att ytterligare höja standarden har sammanlagt elva nya vindskydd med eldstäder byggts under året, både i reservat och längs leder. Finansiering har, förutom egna satsningar, kommit från både Tillväxtverket och Naturkompaniets "Naturbonusen", vilket möjliggjort fortsatt utveckling av friluftslivet i regionen. Bland annat har Bohusleden försetts med fyra nya vindskydd, två har byggts längs leder i Dalsland. Ytterligare två har byggts längs Sjuhäradsleden samt tre i reservat i Sjuhäradsområdet. Flera av byggena är samarbeten med berörda kommuner som bistått med arbetskraft vid anläggningen.

Dessutom har en repdragen flotte ersatt en inte längre säker bro över Munkedalsälven i Strömmarnas naturreservat. Det är en ny lösning för Västkoststiftelsen och en möjlighet att mer kostnadseffektivt kunna erbjuda vattenpassager, om det fallar väl ut.

Spännande samarbeten – SU och STF

Under försommaren inleddes ett givande samarbete i Svartedalen med volontärer från Svenska Turistföreningen. Genom deras insatser har leder, vindskydd och Bottenstugan rustats upp, vilket

möjliggjort åtgärder som annars fått vänta. Samarbetet planeras fortsätta och stärka både tillgängligheten och upplevelsen av naturen för besökare.

Samtidigt har filmen *Naturens kraft*, framtagen av Västkuststiftelsen i samarbete med Sahlgrenska Universitetssjukhuset, fått stor uppmärksamhet. Filmen lyfter naturens positiva hälsoeffekter i samband med rehabilitering av fysisk och psykisk sjukdom och har visats i väntrum på sjukhus i Västra Götalandsregionen samt på Sahlgrenskas webbplats. Filmen uppmärksammades även under Sahlgrenskas Kvalitetsdag.

Dessa samarbeten visar hur gemensamma insatser kan stärka både naturvård och folkhälsa.

Fortsatt strandstädning och en ny hållbar lösning

Västkuststiftelsen samordnar strandstädningen från Kungsbacka till Strömstad på uppdrag av kustkommunerna och säkerställer, med stöd från Naturvårdsverket, en kontinuerlig städning året om. Genom upphandlade entreprenörer kan kommunerna få extra stöd under perioder med stort inflöde av marint skräp. För att förbättra samordningen tillhandahåller stiftelsen Strandstädarkartan, ett digitalt verktyg där både professionella och ideella aktörer kan markera sina insatser. Regelbundna samverkansmöten stärker samarbetet mellan kommuner, entreprenörer och frivilliga.

Under året har även ett pilotprojekt genomförts för förbättrad latrinhantering i de knappa hundratalet skärgårdstoiletter som stiftelsen förvaltar. Genom installation av slutna tankar och sugtömning via båt har arbetsmiljön förbättrats, samtidigt som metoden minskar transportbehov och risken för övergödning. Pilotprojektet har varit framgångsrikt och under 2025 planeras modernisering av fler toaletter i linje med stiftelsens miljömål.

Fler leder i Västra Götaland

Under 2024 avslutades Västkuststiftelsens tvååriga satsning med att förbättra vandringsleder i regionen. Genom samarbete med kommuner och finansiering från Tillväxtverket genomfördes 43 insatser, vilket motsvarade 67% av de planerade åtgärderna. Totalt användes cirka 3,3 miljoner kronor av de beviljade medlen. Trots ett antal uteblivna åtgärder har projektet sammantaget lett till betydande kvalitetsförbättringar för regionens friluftsliv.

Gotaleden har förlängts med över 20 kilometer, och pilgrimsleder har förbättrats, bland annat genom Essunga kommuns arbete med leden mellan Lödöse och Skara.

Parallellt har cykelinfrastrukturen utvecklats. I juni invigdes Lelångenleden, som knyter samman kusten med Unionsleden och Vänerleden, och Sjuhäradsrundan har märkts ut efter Trafikverkets godkännande. Dessutom har en ny led runt Vättern planerats i samarbete med tre regioner som tillsammans med Västkuststiftelsen överenskommit om en gemensam avsiktsförklaring.

Försäljning av fastigheter

Västkuststiftelsen avyttrar sällan fastigheter, men under 2024 genomfördes tre transaktioner för att renodla fastighetsbeståndet. En juridisk utredning säkerställde att avyttringarna var förenliga med stiftelsens stadgar. Intäkterna ska i första hand användas till byggnadsunderhåll, särskilt i Lilla Äskhult.

På Älgön delades fastigheten Kungälv Älgön 1:2 upp mellan Västkuststiftelsen och en privat delägare. Stiftelsen erhöll värdefull reservatsmark samt kompensation för skillnader i marknadsvärde.

I Lilla Äskhult avyttrades ett mindre skifte, som saknade betydelse för kulturresevatet, till en lokal markägare genom fastighetsreglering godkänd av Lantmäteriet.

Slutligen såldes fastigheten Hylte Sonhult 1:12, som stiftelsen och Hylte kommun förvärvade 2008 för att skydda skolskogen. Efter diskussioner med Region Halland kom parterna överens om en försäljning som säkerställer fortsatt skydd av området.

VÄRNA

Västkoststiftelsen värnar naturen genom att köpa in mark och arbeta för att skydda värdefull natur som naturreservat.

Idag äger Västkoststiftelsen omkring 5000 hektar mark, med ett anskaffningsvärde på drygt 31 miljoner kronor och har under årens lopp bidragit med ytterligare 15 miljoner kronor till intrångsersättningar eller bidrag vid köp, vilket möjliggjort att många av naturreservaten kunnat bildas.

Mark, reservatsbildning, gränsmarkering

Markförsäljning

Det är inte ofta som Västkoststiftelsen avyttrar fastigheter, men under 2024 slutfördes tre transaktioner som renodlar fastighetsbeståndet. Detta föregås av att stiftelsen, med externt juridiskt stöd, genomfört en utredning för att säkerställa att stiftelsens stadgar tillåter avyttring. Sedan så visat sig vara fallet har alltså tre fastigheter delats upp eller sålts. Inga andra fastigheter är aktuella för avyttring i nuläget.

I första hand kommer intäkter från fastighetsavyttringar att öronmärkas för byggnadsunderhåll, bland annat i Lilla Äskhult.

Älgön

På Älgön har fastigheten Kungälv Älgön 1:2, som stiftelsen samägt med en privatperson, delats upp i två delar, en med gårdsmiljö och tillhörande mark samt en, som tillfaller Västkoststiftelsen, bestående av värdefull reservatsmark. Efter flera värderingar av fastigheten kom parterna överens om en lösning som innebär den nämnda uppdelningen samt att Västkoststiftelsen erhåller en ersättning som kompenserar för de olika delarnas marknadsvärde.

Lilla Äskhult

I samband med köpet av Lilla Äskhult medföljde även ett mindre skifte, cirka sex kilometer fågelvägen från Äskhults by. Detta saknade betydelse för bildningen av kulturreseptatet Lilla Äskhult och ansågs inte ha sådana naturvärden att det var värt att behålla. En lokal markägare visade intresse för skiftet och en överenskommelse genom fastighetsreglering godkändes av Lantmäteriet under året.

Skolskogen i Hylte

Västkoststiftelsen förvärvade fastigheten Hylte Sonhult 1:12 tillsammans med Hylte kommun 2008. Syftet var att säkra ett skogsområde som riskerade att exploateras och som nyttjades av en närliggande skola. Över det senaste året har diskussioner förts mellan kommunen, stiftelsen och Region Halland som velat förärva fastigheten som ett strategiskt markförvärv. Efter värdering av fastigheten kom parterna formellt överens om en försäljning.

Reservatsbildning

Naturreservat där Västkoststiftelsen utsetts till förvaltare under året:

- Orremossarna (Dals-Eds kommun)
- Slättefjällsmossarnas naturreservat (Färgelandas och Melleruds kommuner)
- Örekilsälven (Munkedals kommun)

Gränsmarkering

Behovet av gränsmarkeringar har minskat beroende på de digitala navigationsverktyg som används idag. Ibland fyller ändå den fysiska markeringen (stolpen med en naturreservatssymbol) en viktig roll, både för besökaren som passerar in i ett skyddat naturområde och för att markera var gränsen går för skogs- och markarbeten direkt utanför reservatet.

Här har det gränsmarkerats under 2024:

Hårssjön–Rambomosse (delvis)	Underslös
Gåsevik	Yxsjön
Lilla Boda	Öxnäs
Risbohult (mindre sträcka)	

VÅRDA

Ur stiftelsens målbild:

Västkoststiftelsen bevarar, utvecklar och skapar förutsättningar för biologisk mångfald.

Västkoststiftelsen förvaltar naturreservat och andra områden på ett effektivt och metodiskt sätt. Arbetet kännetecknas av hög kompetens både teoretiskt och praktiskt, där beprövad erfarenhet och en nyfikenhet inför nya metoder står sida vid sida.

Västkoststiftelsen ökar allmänhetens kunskap och förståelse för arbetet med biologisk mångfald.

Utökade medel från Västra Götalandsregionen

Det tål att nämnas ytterligare en gång Beslutet, som togs i slutet av 2023, möjliggjorde bland annat att skötseln av naturreservat med värdefulla ängar och betesmarker kunde bibehållas. Dessutom inleddes restaurering av fyra nybildade reservat.

Insatser i nybildade naturreservat

Vid bildandet av nya naturreservat är det avgörande att påbörja åtgärder kort efter beslut från Länsstyrelsen. Detta eftersom skötselbehov ofta är eftersatta vid en övergång till ny förvaltning och för att möta förväntningar från allmänhet och markägare på god standard inom naturvård och tillgänglighet. Betydande insatser har gjorts i fyra nya reservat: Björshuvudet, Hällsö, Hårssjön-Rambo mosse och Gåsevik.

Björshuvudet

Detta 400 hektar stora reservat på Tjörn har höga naturvärden kopplade till äldre betesmarker. Här finns bland annat världens största population av den hotade kustgentianan. Vid reservatsbildningen hade området marker dock vuxit igen. Under året röjdes därför igenväxt vegetation bort, bränning genomfördes och betesmarker stängslades in. I slutet av säsongen återvände får och kor till markerna, efter flera års uppehåll. Restaureringsarbetet skedde i nära samarbete med markägare och boende i området.

Hällsö

På denna bohuslänska ö har lokala boende och markägare länge arbetat för att hålla landskapet öppet. Under året användes extra resurser för röjning av buskar, bränning av ljunghedar och förberedelser för långsiktig beteshållning. Samarbetet med närliggande betesområden underlättade återintroduktionen av betesdjur.

Hårssjön-Rambo mosse

I detta tätortsnära naturområde nära Göteborg har åtgärder gjorts för att både förbättra tillgängligheten och öka säkerheten, exempelvis med skyddsstängsel vid gamla torvgravar. En hel del förberedande arbeten i form av dispenser och liknande för uppsättning av vindskydd och eldstäder har också blivit utförda.

Gåsevik

Trots att detta lilla reservat på två hektar varit skyddat sedan 1974 var skötseln eftersatt vid övertagandet av Västkuststiftelsen 2023. Omfattande röjning av buskar, sly och vass har genomförts under 2024, vilket möjliggjort framtida skötsel med slåtter och bränning. Den populära vandringsleden i området rustades också upp för att åter bli tillgänglig för besökare.

Betesdrift och stängsling

Stiftelsens största åtagande vad gäller naturvårdsinsatser är åtgärder för att främja bete. Tack vare ökade medel från Västra Götalandsregionen var det möjligt att bibehålla och, i några fall, utöka betet under 2024. Jämfört med 2023 har drygt 20% mer medel kunnat användas som ersättningar till lokala djurhållare samt förbättringar av beteshagar. Förutom i Äskhults by äger stiftelsen inga betesdjur.

Bete har tillkommit i reservaten Björshuvudet, Guddehjälm och Ålstadnäset. Betesarealen har utökats i Ekedal, Rölle, Torpanäset och Vargfjället. På Gullbringa, Lammön och Tjurpannan har hästar för första gången betat en hel säsong. För att förbättra beteshagar har diken grävts ur i flera områden.

Sammanlagt betar djur, framför allt kor och får, men som nämnt även hästar och även getter, i närmare 110 reservat.

Här har det betat djur under året:

Backa	Ekedal	Håлта
Bakträgen	Forsbo	Häggsjöryr
Baldersnäs	Frugården	Hällsö
Baljåsen	Fräsegården	Härmanö
Baståsen	Färgensjöarna	Härön
Björshuvudet	Galterö	Hössna prästgård
Brattorpsån	Grimsholmen	Jonsereds strömmar
Brattön	Gröderhamn	Kalvön
Bredfjället	Guddehjälm	Kednäs
Breviks Kile	Gullbringa	Klippan
Brobacka	Gårdshult	Klåverön
Bräcke Ängar	Gåsö	Kollungeröd vatten
Bua Hed	Göddered-Hakered	Korpeboberg
Buterud	Göta & Nordre älvs dalgångar	Kälkerön
Dättern 1	Hallbyn	Marieberg
Dättern 2	Hjärteröarkipelagen	Marstrand
Dösebackaplatån	Hullsjön	Mollungen

Mångsholm	Stigfjorden	Tunhems ekhagar
Mölarps ö	Strömsvattnet	Tånga hed
Nordre älvs estuarium	Sumpafallen	Vallda
Näverkärr	Svankila	Valön (Orust)
Ollestad	Svartedalen	Vargfjället
Ormo	Svartedalen -Bokenäset	Vargö
Otterön	Säby Kile	Veddöarkipelagen
Ramsvikslandet	Säveåns dalgång	Vinga
Ramsön & Keholmen	Säveån – Hedefors	Vrångö
Rished	Tanumskustens naturvårdsområde	Vägerö
Ryr	Tingvall	Vättlefjäll
Ryxö	Tisselskog	Ålstadnäset
Råssö	Tjurholmen	Årås kvarn
Rölle	Tjurpannan	Älgön
Rörö	Tofta	Änggårdsbergen
Sandsjöbacka	Toftenäs	Äskhult
Sjöryd	Torpanäset	Ödsmåls Kile
Skårtebo	Trossö–Kalvö–Lindö	Örsbråten
Skärbo	Tränningen	
Smälteryd		

Stängsling

Som nämnts ovan har insatserna för stängsling ökat under 2024. Sammanlagt har cirka 12 kilometer stängsel satts upp, en ökning med knappt 30%. Även om det fortsatt finns en viss underhållsskuld har många viktiga åtgärder genomförts.

Bland annat kan större arbeten i Björshuvudet, Bratteforsån, Göta och Nordre älvs dalgångar, Kollungeröd, Kragenäs, Torpanäset och Vargfjället nämnas. I Göta och Nordre älvs dalgångar har även ytterligare grindar och färister kommit på plats för att förhindra att djur kommer upp på E6:an, som reservatet ligger parallellt med. Dessutom har grindar satts upp i ytterligare tio reservat.

Här har det utförts stängslingsarbeten under 2024:

Baljåsen	Kollungeröd vatten	Tofta
Björshuvudet	Kragenäs	Torpanäset
Bratteforsån	Ormo	Trossö–Kalvö–Lindö
Buterud	Ramhultafallet	Vargfjället
Göta och Nordre älv	Rölle	Vättlefjäll
Göddered–Hakered	Sandsjöbacka	
Härmanö	Sumpafallen	

Naturvårdsbränning

Att bränna ljunghedar är en urgammal skötselmetod för att etablera större betesytor. Bränning eliminerar äldre vedartad ljung och ger plats för nya skott som sedan kan betas. Skötseln skapar unika förutsättningar för både flora och fauna. Arter som klockgentiana och många insekter trivs i de brända och betade miljöerna. I några fall bränns även andra ytor för att på samma sätt gynna vissa arter.

Arealen ljunghedar har reducerats dramatiskt under de senaste hundra åren och idag återstår endast en bråkdel av de som en gång fanns. Att vårda det som finns kvar är därför extra viktigt.

Jämfört med 2023 har ambitionsnivån ökat med 75% under året. Dessutom var 2024 ett sämre år för bränning där mycket förberedelsearbete genomfördes utan att bränningar kunde bli av på grund av dåligt väder. De förberedande åtgärderna innebär att mycket arbete är gjort inför 2025.

Här har det genomförts naturvårdsbränningar under 2024:

Bastö	Otterön	Trossö–Kalvö–Lindö
Björshuvudet	Ramsvikslandet	Tånga hed
Bua Hed	Rörö	Ulön–Dannemark
Galterö	Sandsjöbacka	Änggårdsbergen
Gåsevik	Stora Överön	Yxnås
Marstrand	Tjurpannan	
Nordre älvs estuarium	Tofta	

Röjning

Igenväxande marker är en stor utmaning. Många av de som tidigare hölls öppna av betande djur måste idag röjas manuellt eller maskinellt. Detta tillåter dock en systematik där stiftelsen exempelvis kan röja gran och sly till förmån för ädellövträd eller bryn för att främja olika djur- och växtarter. Det är också gynnsamt att skapa skog med dungar och gläntor liknande de områden som fanns då stora betesdjur och rovdjur skapade fungerande ekosystem med stor biologisk mångfald.

Under 2024 är det glädjande att insatserna totalt kunnat ökas cirka 60% jämfört med föregående år på grund av de tidigare nämnda ökade resurserna.

Även de ytor som betas kräver ett visst mått av kontinuerlig röjning. Stiftelsen genomför arbetet främst med egna resurser och delvis med hjälp av markägare och lokala entreprenörer.

Bekämpning av invasiva arter har skett i betydligt större omfattning än 2023. Genom riktade medel har insatserna mer än tredubblats under 2024. Arter som vresros, jättebalsamin, skunkkalla med flera kan på relativt kort tid konkurrera ut andra arter i en biotop vilket i sin tur påverkar den biologiska mångfalden negativt. Därför är det viktigt att kontinuerligt kunna genomföra motverkande åtgärder.

Här har det röjts under 2024:

Bakträgen – röjning av hassel

Bergsjön – granröjning i skötselområde med ekar samt röjning av granplantering

Björnareåsen – röjning av gran

Bråtaskogen – granröjning och ringbarkning i skötselområde

Breviks kile – röjning av slånbar i hagmark samt ringbarkning av al samt röjning på Toftö för att hindra igenväxning

Bräcke ängar – röjning av naturbetesmarker

Bua Hed – röjning av träd och buskar i fårhagen samt röjning av björk och druvfläder på ljunghed

Färgensjöarna – granröjning i ekskog

Gäddevik – röjning till förmån för äldre samt yngre ekar

Grimsholmen – röjning av björnbär, enar och björkar i betesmarken

Göta och Nordre älv – slåtter med upptag på Klosterkullen

Guddehjälm – naturvårdsgallring av gran i ädellövskog, manuell huggning och utforsling av virket

Hulan – friställning av ekar

Hjärteröarkipelagen

Hyltenäs kulle – röjning av gran och för fri utsikt

Hålda – naturvårdsgallring av gran i ädellövskog, manuell huggning och utforsling av virket

Iglekärr – friställning av ekar och granröjning

Kippholmen – röjning av hedmark och den gamla skansen

Klippan – friställning av ekar

Korpeboberg – återhamling av alléträd

Kråkeboberg – friställning av ekar samt sågning av högstubbar

Kynnefjäll – röjning av igenväxningsvegetation runt torpet Kasebo samt slyröjning runt stugan på Vaktarekullen

Marieberg – röjning av torräng och veteranisering av vissa träd

Marstrands – naturvårdsgallring av gran i ädellövskog, manuell huggning och utforsling av virket

Molla bokskog – röjning av gran för att gynna ek och bok

Mollungen – röjning av gran och runt större ekar

Mölarp – fällning av gran till förmån för tall

Näverkärr – röjning av betesmarker, främst en, al och björk samt berberis

Nordre älvs estuarium – röjning av björk uppslag och sly vid Fåglevik samt röjning runt stengärdesgårdar på Stora Överön

Otterön

Rapenskårs lövskogar – röjning av unggran i hela reservatet samt ringbarkning av äldre granplantering

Ranebo Lund – naturvårdsröjning och gallring av gran i ädellövskog

Rished – granröjning och ringbarkning

Risvedens vildmark – granröjning och friställning av ekar

Rosenlund – fortsättning av naturvårdsgallring av gran i ädellövskog

Rörö – röjning i brandområde

Sandsjöbacka – röjning av rikkärr, bränningsområden, vindfällan och sly

Svartedalen – naturvårdsgallring av gran i ädellövskog vid Stora Grötevatten

Tanumskusten – röjning på Musö

Tjurpannan

Toftenäs – röjning av platser med extra värdefulla naturvärden

Trossö-Kalvö-Lindö

Tunhems ekhagar – frihuggning av ekar och utglesning av trädskikt, skapande av död ved samt avlastningsbeskärning och veteranisering av ekar

Tånga hed – röjning mellan hage och väg

Ulön-Dannemark

Veddöarkipelagen

Vrångö – röjning på del av Nötholmen

Årenäs-Tostekulla – röjning längs gårdesgårdskanter, framhuggning av blomrik mark, högstammar runt ekar och återhamling av lindar

Örsbråten – röjning av björk och al i tidigare öppen yta

Här har bekämpning av invasiva arter utförts under 2024:

Bratteforsån – bekämpning av gul skunkkalla

Brattorpsån – bekämpning av jättebalsamin

Brobacka – ryckning av parkslide

Bräcke ängar – bekämpning av blomsterlupin och kanadensiskt gullris

Dösebackaplatån – bekämpning av blomsterlupin

Färgensjöarna – röjning av jättebalsamin

Forsbo – bekämpning av kanadensiskt gullris

Göta och Nordre älv – röjning av jättebalsamin på två platser samt röjning av lupiner

Grimsholmen – uppgrävning av vresros i sanddyna

Grimsheden – bekämpning av blomsterlupin

Havstensfjorden – bekämpning av jättebalsamin

Hulan – ryckning av jättebalsamin samt bekämpning av parkslide med roots reset-metod

Kippholmen – kapning och bränning av japansk traddödare

Lysegården – ryckning av jättebalsamin längs bäcken

Marstrand – parkslide har hållits efter och under uppsikt

Mölarp – röjning av jättebalsamin

Nordre älvs estuarium – röjning av vresros i Fåglevik

Nordre älvs estuarium – ryckning av jättebalsamin runt Kippholmen

Ormo – jättebalsamin, riklig men minskande förekomst längs bäcken

Ragnerudsjöns branter – bekämpning av gul skunkkalla

Rörö – röjning av vresros

Ryr – bekämpning av blomsterlupin

Sandsjöbacka – bekämpning av jättebalsamin och jätteloka

Svartedalen – bekämpning av blomsterlupiner i vägkanter

Trafikverkets strandängar – bekämpning av blomsterlupin, kanadensiskt gullris, jättebalsamin, jättebjörnloka och vit sötväppling

Tunhems ekhagar – bekämpning av blomsterlupin

Tånga hed – grävning av lupin i vägkanter

Valön (Orust) – bekämpning av jätteloka

Vrångöskärgården – grävning och röjning av vresros

Änggårdsbergen – bekämpning av gul skunkkalla, parkslide och jättebalsamin

Restaurering

Att återskapa biotoper som våtmarker och betesytor genom åtgärder som bland annat återvätning är en prioriterad åtgärd när det finns resurser. Genom riktade medel, främst till våtmarksarbeten, men även särskilda statliga bidrag för restaurering av slätterängar och betesmarker, har det kunnat göras betydligt mer 2024 än under 2023.

Under 2024 fortsatte arbetet med att restaurera våtmarker med fokus på att förbättra deras status och gynna biologisk mångfald. Bland annat har högmossar restaurerats på Kroppefjäll samt rikkärr i Breviks kile, Björshuvudet och Valdalssjön. Åtgärderna har inkluderat igenfyllning av diken, röjning av igenväxningsvegetation och stängsling för framtida beteshävd. Ett särskilt fokus har också lagts på enskilda arter och miljöer. Exempelvis har lekomyråden för strandpadda grävts fram, och fukthedar med skyddsvärd flora och fauna röjts och bränts.

Tack vare det nya bidraget för restaurering av ängs- och betesmarker från Naturvårdsverket har restaurering av flera områden kunnat påbörjas, bland annat betesmarker på Björshuvudet,

Ängholmen i Stigfjorden och i Mollungen. Dessa områden har både höga biologiska och kulturhistoriska värden.

Under året slutfördes flera tidigare påbörjade restaureringsprojekt i områden som Vägeröds dalar, Svankila, Ryr och Sandsjöbacka. Dessa är nu färdigställda och godkända för löpande skötsel med stöd från Jordbruksverkets miljöprogram.

Utöver nämnda åtgärder så har det inom stiftelsens löpande kärnverksamhet kunna återställas och förbättras ängs- och betesmarker i många fler reservat som listas här nedan.

Här har det restaurerats under 2024:

Björshuvudet – restaurering av rikkärr, betesmarker och strandängar

Breviks kile – restaurering av rikkärr och bete

Broälven – restaurering av fiskväg

Bräcke ängar – restaurering av naturbetesmark

Bua Hed – röjning, bränning och restaurering av ljunghed

Forsbo – restaurering av naturbetesmark

Färgensjöarna – restaurering av naturbetesmark

Grimsheden – restaurering av naturbetesmark

Gåsevik – restaurering av rikkärr

Hulan – restaureringshamling av sju lindar och nyhamling av en lind

Hållsungamyren – restaurering genom försiktig igenläggning av utlopp med sten

Härön – restaurering av rikkärr

Kednäs – restaurering av naturbetesmark

Klippan – toppkapning av björkar, ny- och restaureringshamling

Kråkeboberg – gallring av gammal skogsbetesmark

Kroppefjäll – hydrologisk restaurering av dikade våtmarker samt röjning

Kroppefjälls norra våtmarker – hydrologisk restaurering av dikade våtmarker

Kälkerön – restaurering av mosaikmarker

Mollungen – restaurering

Näverkärr – röjning och restaurering av igenväxta betesmarker

Ramsvikslandet – restaurering

Ryr – restaurering av skogsbete

Sandsjöbacka – röjning av betesmarker

Svankila – restaurering av naturbetesmark

Svartedalen – restaurering av dikningspåverkat myrområde

Stigfjorden – restaurering

Tjurpannan – restaurering

Ulön–Dannemark – restaurering av rikkärr, fukthed och hållmarker

Valdalssjön – hydrologisk restaurering av kärr, sumpskog och sjö

Vallda Sandö – våtmarksåtgärder, tilltäppning av diken och skapande av grunda vattensamlingar

Valön – restaurering av igenvuxen betesmark

Vargfjället – fortsatt restaurering av betesmarker

Vinga – restaurering av Gattulsviken

Vägeröd – restaurering av naturbetesmark

Yxnås – röjning av gran och utökning av öppna ytor

Ålstadsnäset – fortsatt restaurering av betesmark och ekmiljöer

Äskhult – röjning, bränning och restaurering av utmarker och inägor

Slätter

Tillsammans med betesdrift är slätter det mest prioriterade bland naturvårdsåtgärderna. Det är av särskild vikt att gynna traditionella slätterängar eftersom de är mycket viktiga för den biologiska mångfalden i Sverige. Slätterarbetet håller marker öppna samtidigt som det skapar gynnsamma förhållanden för många ängsväxter. Det är oerhört positivt att stiftelsen under året har kunnat utvidga antalet slätterområden.

Västkuststiftelsen slår både med lie och med maskiner. På ett antal platser är naturvårdsföreningar och andra sammanslutningar involverade.

Nya slätterområden för året är Björshuvudet, Kynnefjäll och Valdalssjön.

En stor insats är, liksom de senaste åren, den omfattande slättern av strandängar och vassklippning i våtmarker som genomförs med hjälp av en speciell amfibiegående klippmaskin. Denna har genomförts i ungefär samma utsträckning som 2023. Här kan bland annat de omfattande arbetena i fågelsjöarna Dättern, Hullsjön och Kollungeröds vatten nämnas samt även de stora ytorna i Yttre Bodane. I Hullsjön har dessutom fyra mindre "fågelöar" skapats till glädje både för fåglar och ornitologer.

Här har slätter genomförts 2024:

Amundholmen	Hållsungamyren	Slereboåns dalgång
Bakträgen	Härmanö	Stora Les branter
Björshuvudet	Hössna prästgård	Strömsvattnet
Brobacka	Idåsen	Sundholmen
Bräcke Ängar	Klev	Tanumskustens naturvårdsområde
Dackehögen	Klippan	Tisselskog
Dättern 1	Knätte kullar	Toftenäs
Dättern 2	Kollungeröd vatten	Trossö–Kalvö–Lindö
Fräsegården	Kröklings hage	Tunhems ekhagar
Furustad	Kycklingkullen	Valdalssjön
Grimsheden	Kynnefjäll	Valön
Grimsholmen	Mölarp	Vargö
Gullmarsberg	Näverkärr	Veddö
Gårdshult	Otterön	Yxnås
Göta och Nordre Älvs dalgångar	Ramsviklandet	Yttre Bodane
Göta älvs strandängar	Ryr	Äskhult
Horsäckrasjön	Rölle	Önnarp
Hulan	Rörö	Örsbråten
Hullsjön	Skårtebo	
	Skårbo	

Avverkning med naturvårdsfokus

Inom vissa områden avverkas planterad skog, i princip alltid gran, för att ge bättre förutsättningar för lövträd. En annan viktig åtgärd är friställning av ädellövträd, främst ekar, som gynnas av att inte stå för skuggigt. Under tidigare år har åtgärder genomförts främst i Dalsland och då oftast i syfte att skapa goda habitat för vitryggig hackspett.

Ofta är avverkningar kostnadsneutrala, kostnaderna för arbetet vägs upp helt eller delvis av intäkter från virkesförsäljning.

Här har det skett avverkningar under 2024:

Baståsen – avverkning av gran för att skapa habitat för vitryggig hackspett

Sjöbotten – avverkning av planterad gran för att gynna lövskog och markflora

Forsbo – avverkning av gran för att gynna lövskog och markflora

Vägeröd – förutsättningar skapade för betesdjur och äldre lövträd, kopplat till naturbetesmark

Klev – avverkning av gran i lövskog

Göta älvs strandängar

Trafikverket uppdrar åt Väst kuststiftelsen att långsiktigt, till och med 2038, förvalta Göta Älvs Strandängar. Projektet är en kompensation för den miljöpåverkan som byggnationen av en ny dubbelspårig järnväg och fyrfältsväg mellan Göteborg och Trollhättan medförde.

Precis som föregående år har omfattande betesdrift och vasslätter såväl som det långsiktiga arbetet med att bekämpa lupiner och andra invasiva arter fortsatt. Det är glädjande att de invasiva arterna nu verkar vara på tillbakagång efter flera års systematiskt arbete. Även andra röjnings- och städinsatser har genomförts vid behov.

För att främja friluftsliv och fågelskådning har grindar, stigar och rastplatser setts över. Nya skyltar med beskrivningar av fågelarter i området har även satts upp.

Det genomförs kontinuerligt miljöinventeringar för att följa arbetet i området över tid.

Äskhult

Arbetet på Äskhult är ett samarbete mellan Länsstyrelsen i Halland, Kungsbacka kommun, Hallands Kulturhistoriska Museum och Väst kuststiftelsen. Väst kuststiftelsen, som äger marken och byggnaderna, ansvarar för byggnadsvård, jordbruk, trädgård och naturvård med finansiering från Länsstyrelsen i Halland, medan Kungsbacka kommun ansvarar för publik verksamhet inklusive kafé. Hallands Kulturhistoriska Museum hanterar de föremål som utställs och används i byn.

Verksamheten har under 2024 fortsatt påverkats av knappa resurser för naturvård, då motsvarande stöd som finns i Västra Götaland saknas i Halland. Länsstyrelsens kulturmiljöenhet har delvis kompenserat detta genom ökade tillskott.

En ny medarbetare har anställts för trädgårdsarbete och reservatsskötsel, då nuvarande trädgårdsmästare delar sin tid mellan Äskhult och Bohuslän. Under högsäsong arbetar fyra deltidsanställda med gårdsmiljö, trädgård, jordbruk och djurhållning, medan vinterbemanningen är två personer två dagar i veckan.

Museijordbruk och betesdjur

Två av fyra gårdar i byn har fått delar av sina åkrar igensådda med vall för att underlätta arbetet och fokusera på historiska jordbruksytor. Veterantraktor och modernare lånad traktor ersätter tidigare hästverksamhet. Problemet med mussäkring av utsädet kvarstår och har lett till skador på kulturarvsutsädet.

Betesdjuren sköts i samarbete med lokala lantbrukare. Kor, får och getter betar både inägor och utmarker, dessutom har två linderödssvin funnits i byn under sommaren.

Natur- och landskapsvård

Naturvårdsarbetet är fortsatt underfinansierat. Under 2024 minskades slåtterinsatser, ljunghedsbränning och större röjningar.

Vid Lilla Äskhult har röjning och mindre avverkningar genomförts och betesmarken runt fastigheterna hållits öppen. Vid både Lilla och Stora Äskhult har gårdarnas vårdträd beskurits.

Slåtter och jordbruk

Slåttern har omfördelats för att prioritera sidvallsängen, den mest värdefulla slåttermarken. Skörden i jordbruket genomfördes internt för att budgeterade medel skulle kunna användas för slåtterentreprenörer. Trots insatser från slåttergille och ängskurs vid Gunnebo slott blev sidvallen inte helt slåttad.

Trädgård och kafé

Arbetet med kålgårdarna har varit framgångsrikt. Mindre av skörden har dock kunnat användas i kaféet på grund av ändringar i Kungsbacka kommuns organisation.

Byggnadsvård

Vid Lilla Äskhult har den kulturhistoriskt värdefulla linbastan restaurerats. En förstudie för framtida byggnadsrenoveringar pågår, och taket på mangårdsbyggnaden har ersatts med begagnat enkupigt taktegel.

I Stora Äskhult har byggnadsvården följt vårdplanen 2021 – 2026. Golvet på andra våningen i Göttas manshus har monterats och taken på Bengts och Jönsas lada har ryggats.

Friluftsliv och vandringsleder

De restaurerade vandringslederna från 2023 har varit populära, men kräver fortsatt skötsel. Vissa sträckor behöver spänger, vilket Länsstyrelsen Halland har beviljat medel för till 2025. Restaurering av den röda utmarksslingan samt utveckling av en "sjöslinga" vid Svinsjön planeras. En ny entré med skyltning diskuteras.

Forskning och utbildning

Under året har flera kurser och studiebesök arrangerats av Kungsbacka kommun med goda resultat. Praktikanter från Gunnebos trädgårdsmästarutbildning har deltagit, och samarbeten har fortsatt med Gunnebo slots ängsutbildning. En liekurs för nybörjare hölls under två dagar. Nya samarbeten har inletts med Capellagårdens utbildning i historiska trädgårdar samt Gunnebos stengärdesgårdskurs, som delvis kommer förläggas till Äskhult under 2025.

Strandstädning

Västkuststiftelsen samordnar strandstädningen, från Kungsbacka i söder till Strömstad i norr, på uppdrag av kustkommunerna och stöttar dem med bland annat ansökan och redovisning av bidrag för strandstädning. Med hjälp av medel från Naturvårdsverket kan stiftelsen fortsatt tillse kontinuerlig strandstädning året om längs hela kusten.

Stiftelsens upphandlade entreprenörer inom strandstädning backar upp kommunernas arbete i de områden och under de perioder under året då det finns behov – ett sätt att skapa förutsättningar för en robust organisering som tål variationer i inflödet av marint skräp över året. För att ytterligare underlätta samordning tillhandahåller Västkuststiftelsen också Strandstädarkartan, ett interaktivt digitalt verktyg som kan användas via mobilapp eller på

webben. Kartan används av såväl professionella som ideella strandstädare och privatpersoner för att markera sina insatser.

Samverkan

Västkuststiftelsen organiserar regelbundna samverkansmöten med alla kommuner, entreprenörer och ideella strandstädare för aktuellt informations- och erfarenhetsutbyte. Stiftelsen agerar även spindel i nätet genom att förmedla kontakter samt samla in och vidareförmedla specifika fakta. Dessutom bidrar kommunerna med ett årligt gemensamt stöd till ideella strandstädare som Västkuststiftelsen samlar in och betalar ut.

Målen för strandstädningen är:

- Alla kommuner har ett strandstädarlager
- Alla städningar rapporteras i Strandstädarkartan
- Allt uppstodat skräp hämtas inom en månad av berörd kommun eller upphandlad entreprenör

Resultat

Det gemensamma arbetet med strandstädning har resulterat i 132 ton stodat strandskräp som har rapporterats genom Strandstädarkartan, räknat från februari 2024 till januari 2025. Det ska jämföras med 112 ton under föregående år. Det är i linje med att antalet städtillfällen som rapporterades in ökat med knappt 20% till 2600. Att Strandstädarkartan används mer än tidigare är en positiv trend i sig.

Den faktiska vikten av skräpet mäts av återvinningscentralerna som tar hand om skräpet. I skrivande stund är 2024 års siffra inte inrapporterad, men den bör överstiga de 185 ton som rapporterades in för 2023.

Det finns inte lika mycket gammalt skräp längs kusten som det gjort tidigare. Den städsuld som byggdes upp under många decennier har minskat betydligt genom det senaste decenniets kontinuerliga städinsatser. Nytt skräp fortsätter dock att sköljas inland längs kusten och detta kommer enligt alla prognoser tyvärr inte att upphöra inom en överskådlig framtid. Speciellt mindre fraktioner av plast är tidskrävande att samla ihop, dessutom väger den mindre. Likaväl utgör det ett hot mot ekosystem och biologisk mångfald. Småskräp kan vara delar av större föremål som har brutits sönder eller små bitar från början som exempelvis plastpellets.

Håll Bohuslän Rent

I samarbete med Håll Sverige Rent, Turistrådet Västsverige och kommunerna i Ett Enat Bohuslän har Västkuststiftelsen fortsatt arbetat med initiativet Håll Bohuslän Rent. Syftet med initiativet är att skapa bättre förutsättningar för ett renare och mer hållbart Bohuslän, både i skogen, i staden, längs kusten och i skärgården. Ambitionen är att dela tips för ett mer hållbart båtliv och att uppmuntra till att ta med sitt skräp tillbaka till fastlandet, i år med särskilt fokus på tomglas. Via turistinformationer och andra besöksmål har dessutom ett stort antal strandstädarkit bestående av handskar, påsar, och en folder om Strandstädarkartan delats ut till intresserad allmänhet som vill strandstäda på egen hand.

För ytterligare information om kommunikationsinsatser kopplade till strandstädning, se rubriken "Kommunikation".

VISA

Ur stiftelsens målbild:

Västkuststiftelsen bidrar till ökad folkhälsa, ett friluftsliv för alla och en hållbar besöksnäring.

Västkuststiftelsen arbetar tillsammans med kommuner, lokala entreprenörer och andra aktörer för att sänka tröskeln till naturen.

Västkuststiftelsen ökar allmänhetens kunskap om och förståelse för allemansrätten.

Stigar, spänger, skyltar och foldrar

Att hitta och kunna ta sig fram torrskodd är viktigt för att kunna komma ut i naturen. Det är ett helhetsarbete som inkluderar röjning, bro- och spångbyggen samt uppsättning av stigmarkeringar och informations- och vägvisningsskyltar. Som ett komplement till vissa skyltar produceras och trycks foldrar för ett antal reservat.

Eftersom det utökade stödet i första hand är riktat mot naturvårdsåtgärder är resurser till friluftsliv fortsatt på en betydligt lägre nivå än 2022, men en ökning med 6% jämfört med 2023. Bland de åtgärder som inkluderas i regionens stöd är de som höjer kvaliteten på regionala vandringsleder. Det gör att en rad insatser på Bohusleden, Gotaleden, Kuststigen och andra leder genomförts. En fortsatt satsning på mountainbikeleder i Änggårdsskogen bör också nämnas.

Ett spännande samarbete med volontärer från Svenska Turistföreningen inleddes i Svartedalen under försommaren med insatser för leder, vindskydd och Bottenstugan. Samarbetet är tänkt att fortsätta även framöver och innebär att åtgärder som annars hade fått vänta nu genomförs.

Här har vi utfört åtgärder under 2024:

Bråtaskogen – 85 meter spång, markrör och grusning

Dösebackplatån – reparation av rasat stängsel vid grustaget

Forsbo – ny spång över vattenfyllt område på Pilgrimsleden

Gåsevik – etablering av grusad stig

Greby-Kleva – röjning av stig

Guddehjälm – nedtagning av riskträd och vindfällen

Guddetorp – röjning av leder

Hålda – röjning av leder

Hårssjön-Rambomosse – nytt skyddsstängsel vid torvgravar

Härmanö – restaurering av spänger

Kärna bokskog – röjning av leder

Iglekärr – röjning och märkning av leder

Kalvön (Uddevalla) – röjning av vandringsleder

Klippan – fyra korta spänger, grusning av körsador, röjning och märkning av stig

Kollungeröd vatten – ny led till utsiktsplats

Kroppefjäll – nya vägvisare, spänger och borttagning av onödiga stigar

Lilla Hasselön – röjning av vindfällen som blockerat stig i många år

Marstrand – röjning av leder, fortsättning arbete med gjutna broar

Ormo – reparation av bro där bäcken eroderat brofästet

Ramsvikslandet – ny stätta över stengårdsgård, avvattning och grusning av våt led, renovering av granitpost

Sandsjöbacka – röjning, utbyte av 100 meter spång, omgrusning, dränering, förbättrad ledmarkering, nedtagning av vindfällen och riskträd

Årås – två nya spångbroar på Sjuhäradsleden

Svartedalen – spångbyggen, brobygge, grusning av leder, röjning, märkning och skyltning, nya ledmarkeringar för Bohusledens etapper 8 och 9, nya broar och spänger vid Rörcärr och Härsevatten

Strömmarna – flottförbindelse över Munkedalsälven

Säveån – förstärkning av stig vid Säveån och Hedefors, rengöring av 800 meter spänger

Vägeröd – röjning av vandringsleder

Vrångöskärgården – restaurering av vandringsleder

Vättlefjäll – nya ledmarkeringar vid Björsöås samt nya spänger

Yttre Bodane – röjning av vandringsleder, underhåll av 200 meter spång

Årås – två nya spångbroar på Sjuhäradsleden

Änggårdsbergen (Vitsippsdalen) – röjning, märkning och skyltning samt underhåll och omdragning av mountainbikeleder

Ödsmåls Kile – renovering av fågeltorn

Örekilsälven – etablering av leden "Laxstigen", ny trappa, bro och spänger

Skyltar, foldrar och markeringar

Att kunna få information om ett område är viktigt för helhetsupplevelsen och, i förlängningen, ett sätt att sprida kunskap om vikten av biologisk mångfald. Skyltar och foldrar är således en viktig del av infrastrukturen i ett reservat. Foldrarna är kostnadsfria och tillgängliga i respektive reservat, samt på närliggande turistbyråer och boenden med mera.

Förutom rent informationsmaterial har även en digital poängpromenad med inriktning på naturkunskap etablerats i Sandsjöbacka och på ett drygt halvår använts av cirka 900 besökare.

Under året har även ett test gjorts för att, i hållbarhetssyfte, öka användningen av stiftelsens digitala foldrar. På Vrångö togs de fysiska foldrarna bort och ersattes av en QR-kod som ledde till stiftelsens webbsida med digitala foldrar. Över tid ska detta utvärderas och eventuellt rullas ut i större skala under kommande år.

Nya reservatsskyltar 2024:

Anneröd–Hogsäm

Stora Höghult

Ekliden–Iglekärr

Stora Liane

Kedholmen

Sunds branter

Kroktjärnet

Tingvall – skylten fick en ny karta

Lilla Boda

Tingvallamossen

Ranebo naturskog

Trone mosse

Sollumsån

Åsnebo

Foldrar och kartor

Eftersom allt mer information nu tillhandahålls digitalt via stiftelsens webbplats har inga nya pappersfoldrar producerats under året. Däremot har ett antal befintliga foldrar, bland annat Hörddalen, Ramsön-Keholmen, Ryr, Vinga, Vrångö och Yttre Bodane, uppdaterats med ny information och formgivning.

Ytterligare skyltar i reservat 2024

Björshuvudet – tillfälliga reservatsskyltar i det nybildade reservatet

Informationsskyltar (tillfälliga) om husbilscamping i Svartedalen

Gåsevik – tillfälliga reservatsskyltar

Kollungeröd – ett ställ och en skylt

Göddered–Hakered – ett ställ och en skylt

Komosse norra – 14 nya informationsskyltar och ställ runt vandrings slingan

Korsviken – ett ställ och en skylt

Ramhultafallet – stor välkomstskylt i plåt har tagits fram och satts upp

Sandsjöbacka – ny informationsskylt till vindskyddet One Mosse

Sandsjöbacka – nya anvisningsskyltar till reservat/parkeringar

Specialskylt om ringbarkning och grova träd

Specialskylt om känsligt fågelliv i Kynnefjäll

Etapptavlor och annat informationsmaterial om leder

Under året har det producerats nya etapptavlor för Gotaledens förlängning till Vårgårda samt nya informationsbroschyrer om Lelångenleden och Ätradalsleden. För att underlätta framtida skyltproduktion har även en ny mall som möjliggör effektivare arbete tagits fram.

Bänkar, eldstäder, toaletter och vindskydd

Bänkar, eldstäder och vindskydd ger besökaren möjlighet att njuta av en kopp kaffe och en vacker plats eller att tillbringa en natt ute i det fria. Friluftslivets infrastruktur är viktigt för besökarens upplevelser.

Det blev en tuff inbromsning av arbetet med friluftsanordningar under 2023 då anslaget till reservatsskötsel reducerades med närmare 70%. Under 2024 har ekonomin återhämtat sig, främst tack vare Västra Götalandsregionens stöd, men också genom stöd från bland annat Naturkompaniets pris "Naturbonusen" som möjliggjorde tre nya vindskydd längs Bohusleden och Kroppefjällsleden och till del genom att det funnits ekonomiskt utrymme för vissa nödvändiga satsningar.

Det kanske viktigaste arbetet, att underhålla och städa befintliga anordningar, har kunnat genomföras på ett tillfredsställande sätt, oftast med egna resurser.

Bänkar, eldstäder, toaletter och vindskydd 2024:

Björshuvudet – två nya eldstäder

Fegen – två nya vindskydd, två nya toaletter, renovering av tak på ett vindskydd och en ny eldstad

Gåsevik – nya bänkar

Hyltenäs kulle – ett nytt vindskydd

Härmanö – nya bänkar samt renovering av äldre bänkbord

Härskogen – ny eldstad och två nya bänkar, tillgänglighetsanpassning av toalett på parkering, ny ramp, grusning och skyltning

Jonsereds strömmar – ny eldstad med bänkar

Kroppefjälls norra våtmarker – tre nya eldstäder

Ragnerudsjöns branter – nytt vindskydd (finansierat av "Naturbonusen") samt eldstad

Ramhultafallet – ny toalettbyggnad

Risvedens vildmark – ny eldstad

Vrångöskärgården Valö – ny eldstad med bänkar

Vättlefjäll – renovering av vindskydd och upprustning av grillplatser till eldfasta grillar med nya bänkar, nya spänger på flera platser

Sandsjöbacka – renovering av bänkar och eldstäder

Svartedalen – ny sophanteringslösning samt återupptagen vedförsörjning till eldstäder vid Bottenstugan

Tjurpannan – fyra nya bänkbord

Ålstadsnäset – bänkar vid eldstad

Ödsmåls kile – upprustning och renovering av fågeltorn

Parkeringsplatser

Även om det vore önskvärt att fler kan nyttja offentlig kommunikation är det i dagsläget besvärligt att nå många naturområden via buss och tåg. På ett flertal platser har dock sträckan från närmaste kollektivtrafik till en vandringsled märkts ut för att göra det lättare att hitta. Ett kontinuerligt underhållsarbete av parkeringsplatser är viktigt för att ge besökaren ett bra första- och sistastryck av ett reservat.

Kostnaderna för parkeringsplatser och vägavgifter har nästan fördubblats jämfört med 2023. Eftersom vägavgifterna kan ses som en fast årlig avgift, som inte förändras nämnvärt över tid, innebär detta en ambitionsökning för nyanläggning och underhåll. Två helt nya parkeringsplatser har etablerats och ett stort antal har underhållits och förbättrats.

Skärgårdsrenhållning

Västkuststiftelsen ansvarar för underhåll och skötsel av cirka 100 toaletter i skärgården, varav många även är försedda med ett litet utrymme för sophantering, där besökare kan slänga hushållssopor från sina båtar. Servicen, som bidrar mycket till att skärgården hålls ren, används flitigt, särskilt under högsäsong. Besökare kan hitta till toaletterna via en digital karta över skärgårdstoaletterna som ligger på stiftelsens webbplats.

Pilotprojekt

Under året har stiftelsen genomfört ett pilotprojekt för att testa ny metod för hantering av latrinavfall. Inom ramen för projektet installerades slutna tankar i ett tiotal befintliga toalettbyggnader där tömningen skedde med hjälp av ett mobilt slamsugningssystem monterat på en båt. Det nya tillvägagångssättet visade sig vara bättre ur arbetsmiljösynpunkt i form av högre effektivitet och färre tunga lyft. På lång sikt kommer metoden dessutom leda till en tydlig miljövinst i form av färre transporter och minskad risk för övergödning, något som ligger i linje med stiftelsens målbild om hållbarhet. Under 2025 kommer därför resterande toaletter, där ombyggnation är möjlig, också moderniseras.

Guidade vandringar

Ambitionen med Västkuststiftelsens guidade vandringar är att sänka tröskeln till naturen för alla och samtidigt öka kunskapen om dess värde. Vandringarnas teman varierar mellan natur, kultur, djur, insekter och växter, för att nämna några exempel.

Vandringarna kräver inga förkunskaper och svårighetsgraden vad gäller terräng, sträcka och hastighet varierar mellan lätt, medel och krävande. Fokus ligger framför allt på att komma ut i naturen och lära sig mer om den, snarare än på fysisk prestation, därför är också majoriteten av vandringarna graderade till lätt eller medel. Vissa av de lättare alternativen är utformade för att passa personer som kan behöva extra stöd att ta sig fram, alternativt har med sig barnvagn.

Under 2024 kunde 134 vandringar genomföras tillsammans med knappt 2 300 deltagare, vilket är något fler än ifjol. Det genomsnittliga deltagarantalet per vandring var drygt 17 personer, en ökning med nästan 15%. En anledning till det ökade antalet deltagare per vandring kan vara att de genomförda vandringarna 2024 var färre än föregående år (150). Ett annat möjligt skäl är att målgruppen nu vant sig vid att använda Västkuststiftelsens webbplats för att hitta vandringarna, i stället för den tryckta folder som distribuerades fram till 2020.

Baserat på svaren i stiftelsens deltagarenkät är deltagarnas snittålder fortsatt 50 år eller äldre och knappt tre fjärdedelar är kvinnor.

Västkuststiftelsens guidade vandringar är fortsatt mycket uppskattade. 98% klassade vandringarna som bra eller mycket bra och likt tidigare år gav de allra flesta lovord till guiderna för deras kompetens, pedagogik och engagemang.

Ledutveckling

“Västra Götaland ska bli Sverigeledande kring utveckling av hållbara och kvalitetssäkrade vandrings- och cykelleder för både invånare och besökare.”

Så beskrevs Väst kuststiftelsens arbete med ledutveckling 2018. Visionen är fortfarande relevant, även om många steg nu tagits i rätt riktning. Det är en utmaning att bibehålla fokus på målbilden parallellt med ändrade förutsättningar och en förestående ökning av antalet leder. Att arbetet nu bedrivs som en permanent del av Väst kuststiftelsens verksamhet är mycket positivt.

Besökarantalet på webbplatsen West Sweden Trails har ökat kraftigt under året och i kombination med att stiftelsens räknare för fysiska besök visar goda siffror tyder det på ett allt större antal vandrare och cyklister längs lederna.

Under året har fokus till stor del legat på att höja kvalitetsstandarderna på de ledsträckor där den varit lägst. Det innebär att samtliga leder nu håller en högre snittstandard än tidigare. Arbetet för att kunna introducera ytterligare leder på webbplatsen West Sweden Trails har inte nått upp till den ambition som sattes inför året, men ett omfattande förarbete kommer förhoppningsvis innebära att 2025 blir året då ytterligare ett antal leder kan publiceras.

Väst kuststiftelsens samarbeten med både andra regioner och Norge har fördjupats under året. Stiftelsen har nu också representation i Naturvårdsverkets nationella samordningsgrupp för vandringsleder.

Genom deltagande på både nationella och internationella konferenser har kontaktnätet utökats. Dessutom har ett antal studiebesök från bland annat Dalarna och Norge tagits emot under året. Att stiftelsen därtill fick förtroende och finansiering från tre andra regioner att utveckla en cykelled runt Vättern är mycket positivt.

Vandringsleder

Gotaleden förlängdes från Alingsås till Vårgårda vilket tillför över 20 kilometer på den nu nästan tio mil långa leden. I maj invigdes etapp 11 och 12, etapp 10 är för närvarande en kollektivtrafiksträcka.

En etapp på Pilgrimsleden Lödöse - Skara har, efter ett stort arbete av Essunga kommun ihop med volontärer, inkluderats på webbplatsen West Sweden Trails.

Ambitionen att höja standarderna på de ledavsnitt som haft lägst kvalitet har varit lyckosam. Ett omfattande förarbete för att kunna marknadsföra Sjuhäradsleden samt pilgrimsleder i både Dalsland och Skaraborg är genomfört och kommer att slutföras under 2025.

Åtta nya vindskydd med eldstäder i sju kommuner, Lilla Edet, Kungälv, Färgelanda, Bollebygd, Bengtsfors, Tanum och Strömstad har byggts längs leden. Av dessa byggdes fyra med stöd av Tillväxtverket (se nedan) och tre med stöd från Naturkompaniets "Naturbonusen" där stiftelsen fick ta del av 275 000 kronor.

Fler besöksräknare som ger underlag för beslut kring utveckling och underhåll installerades, bland annat i Lysekil, Sotenäs och Kungälv. Besöksräknaren längs Västerhavspromenaden (en del av Kuststigen) i Lysekil noterade nära 100 000 besökare mellan maj och december 2024. Att den ideella föreningen Lysekils Vänner, som byggt Västerhavspromenaden, dessutom vann Turistrådet Västsveriges hållbarhetspris 2024 för sitt stora arbete med promenaden är mycket välförtjänt.

Under året har även mer hållbart tillverkade tygmärken, som säljs via turistbyråer med mera, tagits fram för Bohusleden och Gotaleden. För ytterligare information om kommunikationsinsatser kopplade till ledutveckling, se rubriken "Kommunikation".

Utbildningar

Utbildningar för de som genomför de faktiska åtgärderna på vandringsleder, oftast kommunanställda och föreningsvolontärer, är viktiga för att kunna upprätthålla en jämn kvalitetsnivå på lederna. Det är också ett sätt att uppmärksamma vikten av kontinuerligt underhåll för kommunernas fritidsorganisationer där ledfrågan oftast är en mycket liten del av det totala ansvaret.

Under året har Västkuststiftelsen genomfört skötselutbildningar i Ale, Färgelanda, Göteborg, Lilla Edet, Lysekil, Mellerud, Mullsjö, Mölndal, Orust, Skara, Skövde, Sotenäs, Stenungsund, Strömstad, Tanum och Tjörn. Sammanlagt har cirka 150 kommunanställda och föreningsvolontärer deltagit.

Medel från Tillväxtverket

Genom Tillväxtverkets satsning på infrastruktur för vandringsleder kunde åtgärder för sammanlagt cirka 3,3 miljoner kronor genomföras längs leder i hela regionen. Västkuststiftelsen har samordnat ett stort antal kommuners projekt och stått för kontakt med och rapportering till Tillväxtverket. Det enskilt största projektet, en helt nyetablerad stig på Oljeberget i Strömstad som kostat över en miljon kronor, slutfördes under hösten. Även ett antal vindskydd, skyltar, broar med mera har etablerats längs leder i regionen.

En fjärdedel, cirka 1,1 miljoner kronor, av de beviljade medlen har tyvärr inte nyttjats eftersom flera projekt uteblivit. Detta berodde på att nödvändiga tillstånd från markägare eller myndigheter inte inkom till kommunerna i tid. Oaktat detta är projektet uppskattat av deltagande kommuner och innebär, som helhet, en kvalitetshöjning av många leder i Västsverige.

Cykelleder

Nationella och regionala cykelleder

I juni invigdes den regionala cykelleden Lelångenleden. Den fyller en viktig funktion, både för besöksnäringen i Dalsland och genom att den sammanbinder kusten med bland annat Unionsleden och Vänerleden. Under hösten startade Grensekommittén ett interregprojekt, där bland andra Västkuststiftelsen medverkar, för att förbättra service och anslutande leder samt ytterligare stärka infrastrukturen kring Väneren, Dalsland, Värmland och de norska gränsfylkena.

Trafikverket har godkänt de två cykellederna Ljungleden (Göteborg – Falköping) och Sjuhäradsrundan, varav den senare har märkts upp under vintern 2024.

Under året har även arbete inletts för att etablera en led mellan Lidköping och Karlsborg. Dessutom har Västkuststiftelsen fått förtroendet att, på uppdrag av och med finansiering från regionerna Jönköping, Östergötland och Örebro, utveckla en ny led runt Vättern.

Mountainbikeleder

Tillsammans med kommunerna Göteborg, Mölndal, Stenungsund och Trollhättan pågår arbete med att standardisera och utveckla mountainbikeleder i regionen. Ett antal har märkts upp för att testa konceptet.

Stiftelsen har samarbetsavtal med 41 av Västra Götalands 49 kommuner

Ale	Färgelanda	Kungälv
Alingsås	Göteborg	Lerum
Bengtsfors	Götene	Lidköping
Bollebygd	Herrljunga	Lilla Edet
Borås	Hjo	Lysekil
Essunga	Härryda	Mariestad
Falköping	Karlsborg	Mellerud

Munkedal	Strömstad	Ulricehamn
Möndal	Svenljunga	Vårgårda
Orust	Tanum	Åmål
Partille	Tibro	Öckerö
Skara	Tidaholm	Årjäng, Värmland (del av Lelångenleden)
Skövde	Tranemo	Falkenberg, Halland (del av Ätradalsleden)
Sotenäs	Trollhättan	
Stenungsund	Uddevalla	

Följande leder finns på westswedentrails.se:

Vandringleder

Biosfärleden: 140 kilometer

Bohusleden: 350 kilometer

Gotaleden: 77 kilometer

Kinnekulleleden: 48 kilometer

Kroppefjällsleden: 54 kilometer

Kuststigen: 376 kilometer

Pilgrimsleden Göta Älv: 143 kilometer

Pilgrimsleden Falköping – Varnhem:
44 kilometer

Pilgrimsleden Skara – Husaby:
26 kilometer

Essungaleden: Pilgrimsledens delsträcka
mellan Nossebro och Kyrkås, 17 kilometer

Gotaleden till Vårgårda: förlängd med 22
kilometer till totalt 99 kilometer

Cykelleder

Västkustleden: 80 kilometer

Ätradalsleden: 200 kilometer

Lelångenleden: 180 kilometer

Kommunikation

Västkoststiftelsen arbetar för att informera, vägleda och inspirera fler att vistas i naturen och bidra till ett hållbart friluftsliv. Under året har den digitala kommunikationen stärkts genom uppdaterade webbplatser, strategiska kampanjer och bred samverkan.

Webbplatser

Västkoststiftelsens två webbplatser, vastkoststiftelsen.se och westswedentrails.se, besöktes av totalt 234 000 personer under året – en ökning med 17 %. De mest populära sidorna handlade om guidade vandringar, leder och reservat. Besökarna kom främst från Sverige men ett relativt stort antal var från andra länder.

Under året lanserades en ny layout på vastkoststiftelsen.se för att stärka visuell igenkänning och tydlighet. Samtidigt utvecklades westswedentrails.se i samarbete med Region Halland och Region Skåne, med nya funktioner för ökad användarvänlighet.

Sociala medier

Västkoststiftelsen har under året använt sociala medier för att sprida kunskap om naturvård, friluftsliv och allemansrätten. Två informationskampanjer genomfördes med Länsstyrelsen i Västra Götaland – en under sportlovet med vinteraktiviteter för familjer och en under påsklovet med fokus på kvalitetssäkrade vandringsleder.

Initiativet "I fel natur – veckan mot invasiva arter" lanserades för första gången, med stort engagemang i frågan om blomsterlupiner. Ett av inläggen nådde över 517 000 konton på Facebook. Under sommaren genomfördes en kampanj inom ramen för Håll Bohuslän Rent, där fokus låg på att uppmana båtbesökare att ta med sina tomglas för återvinning i land. Kommunikationen om strandstädning fortsatte att lyfta kunskap om marint skräp och engagera både professionella och ideella strandstädare.

På Världshälsodagen lanserades filmen *Naturens kraft*, producerad av stiftelsens egna kommunikatörer i samarbete med Sahlgrenska universitetssjukhuset. Filmen, som lyfter naturens hälsoeffekter, visas nu i sjukhusets väntrum och på dess hemsida.

Sammanlagt nådde Västkoststiftelsens sociala medier 2,4 miljoner personer under året. De mest engagerande inläggen handlade om nya vindskydd, invasiva blomsterlupiner och Ploggadagen.

Press och nyhetsbrev

Stiftelsen publicerade 17 pressmeddelanden via MyNewsdesk och omnämndes i webbtidningar vid 70 tillfällen, framför allt i artiklar om friluftsliv, cykelleder och vindskydd.

Fyra gånger om året ges ett digitalt nyhetsbrev ut om strandstädning, med syftet att folkbilda om marint skräp och lyfta stiftelsens arbete.

Tillgänglighet

För att förbättra informationen om tillgänglighet i naturreservat fortsatte samarbetet med Tillgänglighetsdatabasen (TD). Under året återinventerades flera reservat. Marstrand, Ålstadnäset och Häggsjöryr tillkom i databasen.

Ramhultafallet, ett av de mest tillgängliga reservaten, har vidare digitaliserats genom 360-gradersbilder i Google Street View. Detta gör det möjligt att utforska området i förväg, exempelvis för personer med särskilda behov.

Evenemang

Under året har Väst kuststiftelsen medverkat i flera evenemang för att sprida kunskap, inspirera till friluftsliv och stärka samarbeten:

- **Båtmässan (februari)** – Informerade mässbesökare om marint skräp och hållbart båtliv.
- **Kungsbacka Outdoor Festival (april)** – Lyfte biologisk mångfald, strandstädning och friluftsliv med utflyktstips, kartor och foldrar. Nytt för året var en barnhörna med böcker, pyssel och lavar och mossor att studera med lupp.
- **Kajkanten Vrångös Ploggadag (maj)** – Strandstädning med frivilliga och ökad kunskap om marint skräp.
- **Invigning av Gotaledens etapp 11 och 12 (maj)**
- **Näverkärrsdagen (maj)** – Arrangerades för tredje året tillsammans med lokala aktörer. En heldag med lokal mat, hantverk, prova på-aktiviteter, guide turer i mangårdsbyggnaden och i reservatet.
- **Invigning av Stenhuggarstigen, en del av Kuststigen, i Lysekil (maj)**
- **”I fel natur – veckan mot invasiva arter” (juni)** – Medverkade på Nordens Ark för att sprida kunskap om naturvård och friluftsliv. Höll även en guidad tur längs Kuststigen (etapp 17).
- **Invigning av Lelångenleden (juni)** – Cykeltur längs hela leden från Årjäng till Uddevalla med stopp i varje kommun som en symbolisk del av invigningen.
- **Västerhavsveckan (augusti)** – Medverkade på toppsegelskonaren Kvartsita för att prata med besökare om marint skräp, strandstädning, naturreservat och vandringsleder i närområdet.

MEDARBETARE

Antal anställda

Medelantalet anställda år 2024 var 30, varav 12 är kvinnor. Samtliga är tillsvidareanställda. Totalt är det en minskning med en årsarbetare jämfört med 2023. Det beror på att en medarbetare tidigt under året gått i pension utan att tjänsten återtillsatts. Dessutom har två längre sjukskrivningar inneburit reducerad arbetstid under året.

Västkuststiftelsen sysselsätter också ett sjuttioal personer för arbete med tillsyn, ängsskötsel vid slätterperioder och via guidade vandringar.

Kompetensutveckling

Mycket av kompetensutvecklingen inom Västkuststiftelsen sker inom ramen för de möten som arbetsgrupper genomför på veckobasis. Mötena innebär också en möjlighet att snabbt utväxla information och samarbeta. Genom en rad chattkanaler i Teams kan mycket vardaglig kommunikation ske enklare.

Förutom mötena veckovis träffas samtliga medarbetare vid fyra arbetsplatsträffar årligen. Under träffarna diskuteras övergripande frågor som bland annat budget och arbetsmiljö. Arbetsformerna har utvecklats genom att experimentera med Open Space som metod för agendasättning.

På arbetsplatsträffarna genomförs också studiebesök både i reservat som stiftelsen ansvarar för och i områden med annan förvaltning. Under året har resmålen varit Klippans naturreservat, Kälkerön, Ramhultafallet, Store Mosse Nationalpark och Björshuvudet.

Stiftelsens naturvårdschef anordnar kontinuerligt utbildningstillfällen för naturvårdare och andra intresserade. Dessutom har flera medarbetare deltagit på kurser inom naturvägledning, kommunikation, ekonomi, arbetsrätt med mera.

Stiftelsen har under året närvarat på både regionala, nationella och internationella konferenser. Vid flera tillfällen har det varit påtagligt hur snabbt inspiration från ett möte kan omsättas i faktiska åtgärder på hemmaplan – exempelvis ett test att filma ett naturreservats stigar med 360-kamera.

Friskvård

En policy för hälso- och friskvård etablerades redan 2021. Ledstjärnan är att proaktivitet motverkar skador och gynnar ett hållbart mående och åldrande.

Stiftelsens samarbete med friskvårdsföretaget Aktivitus fortsätter med två hälsotester årligen. Ett stort antal medarbetare nyttjar stiftelsens erbjudande om friskvårdsbidrag.

Flera av stiftelsens uppgifter är fysiskt krävande och ofta ansträngande. Samtliga medarbetare erbjuds två timmar träning på arbetstid per vecka och detta nyttjas i relativt hög grad. Dessutom erbjuds samtliga medarbetare en så kallad friskvårdspeng som möjliggör köp av gymkort eller motsvarande.

Arbetsmiljö

Stiftelsens systematiska arbetsmiljöarbete fortsätter för att erbjuda alla medarbetare en god arbetsplats. Fokus för en av årets arbetsplatsträffar var som ovan nämnt just arbetsmiljö. Inför träffen genomfördes en medarbetarenkät. Överlag är resultatet av enkäten gott med ett snittresultat på 5.95 i en sjugradig skala, där 7 är högst. Givetvis finns det utvecklingsområden och dessa har via diskussioner på arbetsplatsträffen identifierats.

Stiftelsens skyddsombud har tillsammans med HR-chef kontinuerliga avstämningar för att fånga upp viktiga frågor.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron 2024 var 3,2%, jämfört med 1,6% 2022. Mäns sjukfrånvaro var 4% 2023 jämfört med 1,1% 2022 och kvinnors 2,0% 2023 jämfört med 2,4% 2022.

Stiftelsen är en liten organisation där enskilda personers sjukfrånvaro i hög grad påverkar helhetsbilden. Två medarbetares längre sjukskrivningar står för mer än hälften av den totala sjukfrånvaron under året. Exklusive dessa är sjukfrånvaron 1,6%, alltså på samma nivå som föregående år.

Stiftelsen har riktlinjer vid sjukdom med instruktioner om att stanna hemma vid symptom. Sannolikt ger detta, tillsammans med friskvårdsarbetet, de fortsatt låga sjukskrivningstalen.

Samarbeten med Göteborgs universitet

Västkuststiftelsen ingår i Göteborgs centrum för globala biodiversitetsstudier (GGBC) och projektet SamBio där stiftelsen är partner. Projektet syftar till att bygga och sprida kunskap om varför biologisk mångfald är viktigt och väcka engagemang för biologisk mångfald i Västra Götaland.

Inom ramen för samarbetet har stiftelsen bidragit med såväl föreläsningar som handledarskap i examensarbeten.

Föreläsningar i följande kurser:

- Plant ecology in a global change perspective
- Baskursen i miljövetenskap om biologisk mångfald, evolution och hur naturmiljöerna har förändrats
- Naturvård i landmiljöer
- Miljövetenskapliga metoder – Naturvärdesinventeringar NVI
- Naturvård och förvaltning

Handledarskap i följande examensarbeten:

- Undervisning på växternas villkor – En intervjustudie om hur lärare implementerar utomhusundervisning i sin undervisning om växter
- Hårnervmossa i tre vegetationstyper på Ljungheden i Sandsjöbacka naturreservat – En jämförelse av frekvens hårnervmossa mellan ljung, gräs och ljungtorv
- Hårnervmossans påverkan på Ljunghedens artmångfald – En fältstudie från Sandsjöbacka naturreservat
- Naturminnens förvaltning och skydd – Inventering i Västra Götaland

FASTIGHETER

Västkoststiftelsen har genom åren förvärvat, ärvt eller fått fastigheter belägna inom stiftelsens verksamhetsområde. Ett sådant förvärv kan binda samman och utöka befintliga naturområden eller utgöra grunden till ett nytt område som inte tidigare varit skyddat. Stiftelsen äger i dagsläget 110 fastigheter och på dryga 20 av dessa finns cirka 50 byggnader. Det totala anskaffningsvärdet är strax under 40 miljoner kronor.

Stiftelsens fastigheter

Fastigheter stämmer till beteckning och värden.

Naturresevat/Fastigheter	Kommun	Anskaffningsvärde	Taxeringsvärde 2024
Brattön			
Brattön 1:18	Kungälv	700 000	-
Brattön 1:7	Kungälv	500 000	-
Bredfjället			
Grinneröds-Holmen 1:1	Uddevalla	750 000	355 000
Brobacka			
Brobacka 1:4	Alingsås	450 000	94 000
Bua Hed			
Bua 1:68	Sotenäs	240 000	95 000
Dalslands kanal			
Skåpafors 6:6	Bengtstors	12 000	-
Fegen			
Humlered 1:3	Svenljunga	75 000	-
Furustad			
Valsebo 1:45	Dals Ed	263 000	294 000
Grimsholmen			
Boberg 3:10	Falkenberg	517 000	1 142 000
Gårdshult			
Gårdshult 1:11	Halmstad	-	1 817 000
Gässlösa			
Gässlösa 1:7	Varberg	10 425	179 000

Hyltenäs kulle			
Sammanföring nr 125733	Mark	355 000	-
Öxnevalla-Hyltenäs 2:4	Mark		
Öxnevalla-Hyltenäs 3:6	Mark		
Härskogen			
Härskogen 1:1	Lerum	653 000	7 782 000
Rya 1:17	Härryda	-	-
Hördalen			
Vallda 25:14	Kungsbacka	1 000	183 000
Kedholmen			
Särö 1:482	Kungsbacka	40 000	89 000
Klippan			
Klippan 1:1	Härryda	335 000	-
Koljön			
Ängön 1:107	Orust	123 000	131 000
Kviström			
Kviström 1:81	Munkedal	93 000	135 000
Kynnefjäll			
Krokstads-Hult 1:5	Munkedal	7 000 000	3 003 000
Kälkerön			
Kälkerön 1:2	Tjörn	225 000	2 975 000
Mölarp			
Mölarp 1:18	Borås	710 000	422 000
Nabben			
Nabben 2:1	Mark	-	-
Näverkärr			
Näverkärr 1:2	Lysekil	-	5 538 000
Ramsön			
Ramsön 1:5	Stenungsund	1 900 000	3 268 000

Ramsön 1:6	Stenungsund	-	417 000
Risveden			
Gunntorp 2:23	Ale	6 441 000	2 832 000
Skäfthult 1:19	Lerum	1 396 000	-
Rörö			
Rörö 2:160	Öckerö	1 142 315	-
Sandsjöbacka			
Apelgården 1:14	Mölnadal	35 800	-
Bukärr 4:8	Kungsbacka	3 500	-
Eken 1:9	Mölnadal	44 000	-
Ekenäs 3:29	Kungsbacka	32 500	80 000
Guntofta 5:1	Kungsbacka		
Heljered 3:21	Mölnadal	211 900	-
Heljered 3:22	Mölnadal	-	-
Sandsjöbacka 1:2	Kungsbacka	201 000	777 000
Tällered 1:9	Mölnadal	53 000	-
Varla 6:13	Kungsbacka	12 000	-
Årekärr 1:4	Göteborg	255 000	1 783 000
Sammanföring nr 096545		65 000	1 649 000
Årekärr 1:2	Göteborg		
Årekärr 1:3	Göteborg		
Årekärr 2:15	Göteborg		
Årekärr 2:2	Göteborg		
Årekärr 2:3	Göteborg		
Årekärr 2:31	Göteborg		
Sammanföring nr 96755		157 300	349 000
Hovås 3:268	Göteborg		
Hovås 57:117	Göteborg		
Kobbegården 6:359	Göteborg		
Sammanföring nr 100320		123 700	61 000
Kållerredgården 1:31	Mölnadal		
Torkelsbohög 1:32	Mölnadal		
Sammanföring nr 214052		333 700	676 000
Algusered 1:249	Kungsbacka		

Bukärr 2:111	Kungsbacka		
Bukärr 2:112	Kungsbacka		
Ekenäs 3:34	Kungsbacka		
Ekenäs 5:12	Kungsbacka		
Guntofta 1:74	Kungsbacka		
Guntofta 2:19	Kungsbacka		
Guntofta 3:7	Kungsbacka		
Höga 1:20	Kungsbacka		
Höga 1:21	Kungsbacka		
Höga 3:2	Kungsbacka		
Nötegång 1:88	Kungsbacka		
Skarsdalen			
Kvarnviken 1:59	Bengtsfors	549 500	364 000
Skårtebo			
Skårtebo 1:2	Tranemo	200 000	-
Sumpafallen			
Svarrå 1:14	Falkenberg	138 000	598 000
Sammanföring nr 135299		234 000	248 000
Svarrå 2:17	Falkenberg		
Svarrå 3:10	Falkenberg		
Svarrå 3:11	Falkenberg		
Svarrå 4:11	Falkenberg		
Svarrå 4:12	Falkenberg		
Sammanföring nr 135325		459 000	515 000
Bössgård 1:9	Falkenberg		
Maen 1:8	Falkenberg		
Maen 1:9	Falkenberg		
Okome 1:8	Falkenberg		
Okome-Boarp 1:10	Falkenberg		
Okome-Boarp 1:12	Falkenberg		
Okome-Boarp 1:8	Falkenberg		
Okome-Tubbared 1:8	Falkenberg		
Okome-Tubbared 1:9	Falkenberg		
Ulsbo 1:5	Falkenberg		
Svartedalen			

Anvik 1:3	Stenungsund	180 000	-
Säveåns Dalgång			
Hunstugan 1:11	Lerum	1 500	-
Hunstugan 1:12	Lerum	1 500	-
Hunstugan 1:63	Lerum	1 500	-
Skallsjö 1:20	Lerum	1 500	-
Skallsjö 1:21	Lerum	1 500	-
Skallsjö 4:10	Lerum	1 500	-
Öslanda 1:23	Lerum	1 500	-
Öslanda 1:62	Lerum	1 500	-
Öslanda 1:63	Lerum	1 500	-
Öslanda 1:9	Lerum	1 500	-
Öslanda 14:1	Lerum	1 500	-
Öslanda 2:14	Lerum	1 500	-
Öslanda 2:17	Lerum	1 500	-
Tjurpannan			
Sammanföring nr 130282	Tanum	435 000	-
Långeby 2:52	Tanum		
Långåker 1:19	Tanum		
Tofta			
Lycke-Tofta 1:6	Kungälv	390 000	368 000
Tångahed			
Tångahed 1:2	Vårgårda	589 545	1 367 000
Ulön-Dannemark			
Ulön 1:1	Tanum	230 000	-
Vallda Sandö			
Vallda 1:1	Kungsbacka	1 000	3 209 000
Vargö			
Styrsö 1:115	Göteborg	297 000	-
Verleskogen			
Verle 1:39	Ale	1 991 500	184 000
Älgön			

Älgön 1:32	Kungälv	-	3 915 000
Äskhult			
Äskhult 2:1	Kungsbacka	5 800 000	4 916 000
Sammanföring nr 93921		2 100 000	3 109 000
Äskhult 1:11	Kungsbacka		
Äskhult 1:2	Kungsbacka		
Äskhult 1:4	Kungsbacka		

Byggnader

Västkoststiftelsens byggnadsbestånd består av cirka 50 byggnader utspridda på dryga 20 av stiftelsens fastigheter. Därutöver förvaltar stiftelsen ytterligare byggnader som ägs av Naturvårdsverket, som en del av uppdraget med reservatsskötsel för Länsstyrelsen.

Under 2024 har Västkoststiftelsen inlett ett samarbete med att ta fram ett nytt digitalt förvaltningssystem. En översyn av digitala system som kan behövas för framtida uthyrning av fler byggnader har också påbörjats.

Nedan visas ett urval av årets utförda åtgärder.

Brobacka

I Brobacka naturreservat ligger ett soldattorp som idag inrymmer en liten naturutställning. Under året har Västkoststiftelsen sett över värmen i stugan och nya element har installerats.

Bottenstugan i Svartedalen

Den renovering av Bottenstugan som påbörjades 2022 fortsatte även under 2024. Genom ett samarbete mellan Västkoststiftelsen och Svenska Turistföreningen har arbetshelger genomförts där ett tiotal volontärer hjälpt till att måla stugan. Under året har också taket tvättats och ett nytt vattenfilter installerats. Som ett led i renoveringen har även ritningar tagits fram för ny terrass/ramp samt för entréplanets interiöra gestaltning.

Näverkärrens gård

Under de första månaderna 2024 har Västkoststiftelsen arbetat med att hitta nya hyresgäster för gården. Efter en grundlig process skrevs kontrakt med en familj som ska bo i huset året runt. I familjen finns en trädgårdsmästare som fått i uppgift att anlägga gårdens historiska trädgård.

I månadsskiftet juni/juli har ytterligare ett byggnadsvårdsläger arrangerats. Under lägret fick deltagarna bland annat tapetsera ett rum på ovanvåningen i mangårdsbyggnaden, renovera fasad på den före detta smedjan, restaurera fönster samt arbeta med konservering av måleri.

Skårtebo

Jordkällaren i Skårtebo har fått en ny dörr i gammal stil.

Stora Äskhult och Lilla Äskhult

För att läsa mer om byggnaderna på Stora och Lilla Äskhult, se rubriken "Äskhult".

Ramsön/Keholmen

På Ramsön finns "Åkes hus" (som egentligen är en gård). Här har bland annat fönster målats och delar av ladugården putsats. I stugan på Keholmen har fönsterpartiet bakom entrédörren renoverats.

Övrigt

Västkuststiftelsen har börjat se över möjligheten till uthyrning av sina byggnader, vilket är ett led i att tillgängliggöra dem för allmänheten. Man har tillsammans med ett företag också inlett ett pilotsamarbete för ett digitalt system som ska underlätta förvaltningen av byggnaderna.

NATURRESERVAT

◆ Nya reservat 2024

◆ Områden där Väst kuststiftelsen äger mark

Anfastebo	Ale	Backa	Borås
Bergsjön	Ale	Fläskö	Borås
Ekliden	Ale	Kröklings hage	Borås
Färdsleskogen	Ale	Mölarp ◆	Borås
Iglekärr	Ale	Pålsbo	Borås
Kvarnsjöarna	Ale	Rölle	Borås
Nödinge	Ale	Sundholmen	Borås
Rapenskår	Ale	Tranhult	Borås
Rished	Ale	Tränningen	Borås/Vårgårda
Risveden Kroksjön	Ale	Bengtsviken	Dals-Ed
Risvedens vildmark	Ale	Bokullen	Dals-Ed
Skår	Ale	Borgelemossarna	Dals-Ed
Slereboån	Ale	Ed	Dals-Ed
Stora Viken	Ale	Furustad ◆	Dals-Ed
Verleskogen ◆	Ale	Grå Kulle	Dals-Ed
Äskekärr/Trafikverket	Ale	Håbolsängs lövskog	Dals-Ed
Risveden Trehörningen	Ale/Lerum	Klovsten	Dals-Ed
Backas barrskogar	Ale/Lilla Edet	Orremossarna ◆	Dals-Ed
Brobacka ◆	Alingsås	Stora Les branter	Dals-Ed
Färgensjöarna	Alingsås	Sunds branter	Dals-Ed
Idåsen	Alingsås	Tisselskog Högsbyn	Dals-Ed
Örsbråten	Alingsås	Äng	Dals-Ed
Lärkemossen	Alingsås/Vårgårda	Grimsholmen ◆	Falkenberg
Baldersnäs	Bengtstors	Sumpafallen ◆	Falkenberg
Dackehögen	Bengtstors	Kroppefjälls norra våtmarker	Färgelanda
Danshöjden	Bengtstors	Ragnerudssjön	Färgelanda
Getebuberget	Bengtstors	Kroppefjäll	Färgelanda/Mellerud/Vänernborg
Kroktjärnet	Bengtstors	Slättefjällsmossarna ◆	Färgelanda/Mellerud
Kölviken	Bengtstors	Dättern II	Grästorp/Lidköping/Vänernborg
Rumpesjön	Bengtstors	Dättern I	Grästorp/Vänernborg
Skarsdalen ◆	Bengtstors	Galtero	Göteborg
Skarsdalsbergen	Bengtstors	Göddered-Hakered	Göteborg
Skåpenäs	Bengtstors	Vargö ◆	Göteborg
Skårbo	Bengtstors	Vinga	Göteborg
Steneby	Bengtstors	Vrångö	Göteborg
Torstjärnskogen	Bengtstors	Vättlefjäll	Göteborg
Ånäsebäcken	Bengtstors	Änggårdssbergen	Göteborg
Åsnebo	Bengtstors	Öxnäs	Göteborg
Öjemossen	Bengtstors/Färgelanda	Göta- & Nordre Älvs dalgångar	Göteborg/Kungälv
Buterud	Bengtstors/Mellerud	Nordre älvs estuarium	Göteborg/Kungälv/Öckerö
Kednäs	Bengtstors/Åmål	Sandsjöbacka ◆	Göteborg/Möln dal
Tingvallamossen	Bengtstors/Åmål	Tråkärsslätt	Göteborg/Möln dal

Gårdshult ♦	<i>Halmstad</i>	Sollumsåns dalgång	<i>Lilla Edet</i>
Söderängarna	<i>Halmstad</i>	Valdalsbergen	<i>Lilla Edet</i>
Molla bokskog	<i>Herrljunga</i>	Valdalssjön	<i>Lilla Edet</i>
Mollungen	<i>Herrljunga</i>	Långemossen	<i>Lilla Edet/Trollhättan</i>
Ollestad	<i>Herrljunga</i>	Broälven	<i>Lysekil</i>
Bråtaskogen	<i>Härryda</i>	Gröderhamn	<i>Lysekil</i>
Hårssjön–Rambo Mosse	<i>Härryda/Mölndal</i>	Gåsevik	<i>Lysekil</i>
Klippan ♦	<i>Härryda</i>	Gåsö	<i>Lysekil</i>
Risbohult	<i>Härryda</i>	Kalven på Stora Kornö	<i>Lysekil</i>
Yxsjön	<i>Härryda</i>	Näverkärr ♦	<i>Lysekil</i>
Härskogen ♦	<i>Härryda/Lerum</i>	Ryxö	<i>Lysekil</i>
Hördalen ♦	<i>Kungsbacka</i>	Stora Bornö	<i>Lysekil</i>
Kedholmen ♦	<i>Kungsbacka</i>	Trälebergskile	<i>Lysekil</i>
Lilla Äskhult	<i>Kungsbacka</i>	Vägeröds dalar	<i>Lysekil</i>
Sandsjöbacka Halland ♦	<i>Kungsbacka</i>	Gullmarsfjorden	<i>Lysekil/Munkedal/Orust/Uddevalla</i>
Vallda Sandö ♦	<i>Kungsbacka</i>	Bua hed ♦	<i>Lysekil/Sotenäs</i>
Äskhult ♦	<i>Kungsbacka</i>	Gode mosse	<i>Mark</i>
Brattön ♦	<i>Kungälv</i>	Gäddevik	<i>Mark</i>
Dösebackaplatån	<i>Kungälv</i>	Hyltenäs kulle ♦	<i>Mark</i>
Guddehjälm	<i>Kungälv</i>	Letebo	<i>Mark</i>
Gullbringa	<i>Kungälv</i>	Ramhultafallet	<i>Mark</i>
Hållsungamyren	<i>Kungälv</i>	Risö	<i>Mark</i>
Håлта	<i>Kungälv</i>	Smälteryd	<i>Mark</i>
Klåverön	<i>Kungälv</i>	Stoms ås	<i>Mark</i>
Kärna bokskog	<i>Kungälv</i>	Årenäs–Tostekulla lövskogar	<i>Mark</i>
Lysegården	<i>Kungälv</i>	Eds Barrskog och Våtmarker	<i>Mellerud</i>
Marieberg	<i>Kungälv</i>	Forsbo	<i>Mellerud</i>
Marstrand	<i>Kungälv</i>	Norra Båsane	<i>Mellerud</i>
Ormo	<i>Kungälv</i>	Ranneberget	<i>Mellerud</i>
Tjurholmen	<i>Kungälv</i>	Ryr	<i>Mellerud</i>
Tjurholmen/Trafikverket	<i>Kungälv</i>	Stora Liane	<i>Mellerud</i>
Tofta ♦	<i>Kungälv</i>	Svankila	<i>Mellerud</i>
Älgön ♦	<i>Kungälv</i>	Svarvaretorpet	<i>Mellerud</i>
Ödsmåls kile	<i>Kungälv</i>	Årbolsfjället	<i>Mellerud</i>
Svartedalen	<i>Kungälv/Lilla Edet/Stenungsund</i>	Bredmossen	<i>Munkedal</i>
Hulan	<i>Lerum</i>	Gunnarsbo	<i>Munkedal</i>
Härskogen	<i>Lerum</i>	Harkerudssjöns Gammelskog	<i>Munkedal</i>
Rammdalen ♦	<i>Lerum</i>	Kviström ♦	<i>Munkedal</i>
Säveån	<i>Lerum</i>	Kynnefjäll ♦	<i>Munkedal</i>
Säveån Hedefors	<i>Lerum</i>	Strömmarna	<i>Munkedal</i>
Jonsereds strömmar	<i>Lerum/Partille</i>	Södra Harska	<i>Munkedal</i>
Backas barrskogar	<i>Lilla Edet</i>	Vågsäter	<i>Munkedal</i>
Brattorpsån	<i>Lilla Edet</i>	Vågsäter bokskog	<i>Munkedal</i>
Bredfjället östra ♦	<i>Lilla Edet</i>	Örekilsälven ♦	<i>Munkedal</i>
Brännefjäll	<i>Lilla Edet</i>	Kynnefjäll Sätret	<i>Munkedal/Tanum</i>
Långsbergen	<i>Lilla Edet</i>	Malevattnet	<i>Munkedal/Tanum</i>

Bredmossen	<i>Munkedal/Uddevalla</i>	Raftön	<i>Tanum</i>
Härmanö	<i>Orust</i>	Svenneby mellangård	<i>Tanum</i>
Koljön ◆	<i>Orust</i>	Tanumskilen	<i>Tanum</i>
Kollungeröd vatten	<i>Orust</i>	Tingvall	<i>Tanum</i>
Morlanda Berga klev	<i>Orust</i>	Tjurpannan ◆	<i>Tanum</i>
Näs	<i>Orust</i>	Torödmossen	<i>Tanum</i>
Råssö	<i>Orust</i>	Trossö–Kalvö–Lindö	<i>Tanum</i>
Svanvik	<i>Orust</i>	Trättestad	<i>Tanum</i>
Valön	<i>Orust</i>	Ulön–Dannemark ◆	<i>Tanum</i>
Stigfjorden	<i>Orust/Tjörn</i>	Underslös	<i>Tanum</i>
Björnareåsen	<i>Partille</i>	Valön	<i>Tanum</i>
Alvö	<i>Sotenäs</i>	Veddö	<i>Tanum</i>
Anneröd–Hogsäm	<i>Sotenäs</i>	Björshuvudet	<i>Tjörn</i>
Bua Hed	<i>Sotenäs</i>	Breviks kile	<i>Tjörn</i>
Hållöarkepilagen	<i>Sotenäs</i>	Härön	<i>Tjörn</i>
Ramsvikslandet och Tryggö	<i>Sotenäs</i>	Kälkerön ◆	<i>Tjörn</i>
Börs Flåg	<i>Stenungsund</i>	Pater Noster	<i>Tjörn</i>
Grössby södra	<i>Stenungsund</i>	Sundsby	<i>Tjörn</i>
Ramsön och Keholmen ◆	<i>Stenungsund</i>	Säby Kile	<i>Tjörn</i>
Ranebo lund	<i>Stenungsund</i>	Toftenäs	<i>Tjörn</i>
Ranebo naturskog	<i>Stenungsund</i>	Ekedal	<i>Tranemo</i>
Rördalen	<i>Stenungsund</i>	Moghult	<i>Tranemo</i>
Halle–Vagnaren	<i>Strömstad</i>	Skårtebo ◆	<i>Tranemo</i>
Nöddökilen	<i>Strömstad</i>	Torpanäset	<i>Tranemo</i>
Orrevikskilen	<i>Strömstad</i>	Häggsjöryr	<i>Trollhättan</i>
Strömsvattnet	<i>Strömstad</i>	Lilla Boda	<i>Trollhättan</i>
Älgöleran	<i>Strömstad</i>	Ålstadsnäset	<i>Trollhättan</i>
Tanumskusten	<i>Strömstad/Tanum</i>	Hullsjön	<i>Trollhättan/Vänersborg</i>
Bjällermossen	<i>Svenljunga</i>	Bratteforsån	<i>Uddevalla</i>
Fegen ◆	<i>Svenljunga</i>	Bredfjället Vargfjället	<i>Uddevalla</i>
Gälared	<i>Svenljunga</i>	Gullmarsberg	<i>Uddevalla</i>
Holmaberget	<i>Svenljunga</i>	Havstensfjorden	<i>Uddevalla</i>
Holmen i Simmesjön, Ånarp	<i>Svenljunga</i>	Högalidsberget	<i>Uddevalla</i>
Klev	<i>Svenljunga</i>	Kalvön	<i>Uddevalla</i>
Bredmossen med Fisklössjön	<i>Tanum</i>	Korsviken	<i>Uddevalla</i>
Greby–Kleva	<i>Tanum</i>	Lilla Hasselön	<i>Uddevalla</i>
Gullbringa, Tanumskusten	<i>Tanum</i>	Store Mosse	<i>Uddevalla</i>
Hjärteöarkipelagen	<i>Tanum</i>	Svartedalen Bokenäset	<i>Uddevalla</i>
Hällsö	<i>Tanum</i>	Stora Höghult	<i>Uddevalla/Vänersborg</i>
Jorefjorden	<i>Tanum</i>	Bakträgen	<i>Ulricehamn</i>
Klockberget	<i>Tanum</i>	Fräsegården	<i>Ulricehamn</i>
Kragenäs	<i>Tanum</i>	Horsäckrasjön	<i>Ulricehamn</i>
Kärra	<i>Tanum</i>	Hössna prästgård	<i>Ulricehamn</i>
Lammön, Tanumskusten	<i>Tanum</i>	Knätte	<i>Ulricehamn</i>
Mårtensröd	<i>Tanum</i>	Komosse norra	<i>Tranemo/Ulricehamn</i>
Otterön	<i>Tanum</i>	Komosse södra	<i>Tranemo/Ulricehamn</i>

Korpeboberg	<i>Ulricehamn</i>	Trone mosse	<i>Vänersborg</i>
Kråkeboberg	<i>Ulricehamn</i>	Tunhems ekhagar	<i>Vänersborg</i>
Kycklingkullen	<i>Ulricehamn</i>	Vänersnäs	<i>Vänersborg</i>
Kärnås sumpskogar	<i>Ulricehamn</i>	Baljåsen	<i>Åmål</i>
Årås	<i>Ulricehamn</i>	Baståsen	<i>Åmål</i>
Äramossen	<i>Ulricehamn</i>	Brudkullen	<i>Åmål</i>
Önnarp	<i>Ulricehamn</i>	Brurmossen	<i>Åmål</i>
Gässlösa ♦	<i>Varberg</i>	Bräcke ängar	<i>Åmål</i>
Mångsholm	<i>Vårgårda</i>	Grimsheden	<i>Åmål</i>
Tånga hed ♦	<i>Vårgårda</i>	Hafsåsen	<i>Åmål</i>
Yxnås	<i>Vårgårda</i>	Orsberget	<i>Åmål</i>
Buxåsen	<i>Vänersborg</i>	Sörknatten	<i>Åmål</i>
Knäckeullarna	<i>Vänersborg</i>	Yttre bodarna	<i>Åmål</i>
Oxeklev	<i>Vänersborg</i>	Öjersbyns gammelskog	<i>Åmål</i>
Sjöbotten	<i>Vänersborg</i>	Rörö ♦	<i>Öckerö</i>
Snappan	<i>Vänersborg</i>		

Årsredovisning

för

Stiftelsen för Västsvenska Fritidsområden

857201-9076

Räkenskapsåret

2024

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	2
Resultaträkning	4
Balansräkning	5
Noter	7

Styrelsen för Stiftelsen för Västsvenska Fritidsområden får härmed upprätta årsredovisning för räkenskapsåret 2024.

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK. Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i hela kronor (kr). Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Förvaltningsberättelse

Verksamheten

Allmänt om verksamheten

Stiftelsen bildades år 1962 av Göteborgs Stad och landstingen i Göteborgs och Bohus län. Stiftelsen har till ändamål att genom tillskapande och förvaltandet av en fond åt nuvarande och kommande generationer bevara för friluftslivet värdefulla strand- och strövområden, öar och holmar i Västsverige även som för den västsvenska naturen och landskapsbilden i övrigt värdefulla eller karaktäristiska områden.

Stiftelsen har sitt säte i Göteborg.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Utökat ekonomiskt stöd från Västra Götalandsregionen

Under 2024 erhöll Väst kuststiftelsen ett tillfälligt ekonomiskt tillskott om 16,5 miljoner kronor från Västra Götalandsregionens miljö- och regionutvecklingsnämnd, vilket möjliggjorde bibehållen skötsel av naturreservat samt restaurering av fyra nya reservat till trots för de reducerade statliga anslagen för skötsel av skyddad natur. Inför 2025 har nämnden beslutat att förnya stödet med en långsiktig ambition om fortsatt finansiering, vilket säkerställer skyddet av biologisk mångfald och friluftslivets infrastruktur i regionen.

Under året har Länsstyrelsen i Västra Götaland utsett stiftelsen till förvaltare för ytterligare tre reservat. Väst kuststiftelsen förvaltar nu drygt 300 reservat.

Strandstädning och miljöåtgärder

Väst kuststiftelsen har fortsatt samordningen av strandstädning längs Bohuskusten, med stöd från Naturvårdsverket. Ett pilotprojekt för förbättrad latrinhantering i skärgårdstoalletter har framgångsrikt testats och planeras att utvidgas under 2025.

Leder och cykelinfrastruktur

Väst kuststiftelsens tvååriga satsning på vandringsleder, finansierad av Tillväxtverket, har resulterat i 43 genomförda infrastrukturåtgärder i ett stort antal kommuner. Dessutom har Gotaleden förlängts, pilgrimsledsnätverket har utökats något och cykelinfrastrukturen utvecklats, inklusive invigning av Lelångenleden och utmärkning av Sjuhäradsrundan.

Fastighetsavyttringar

Under 2024 har tre fastigheter avyttrats i enlighet med stiftelsens stadgar, varav intäkterna främst ska användas till byggnadsunderhåll i Lilla Äskhult. Uppdelning av fastigheten Kungälv Älgön 1:2 samt ytterligare två försäljningar har genomförts för att förädla fastighetsbeståndet.

Organisation

På grund av pensionsavgångar och andra avgångar som inte alla tillsatts har medelantalet anställda sjunkit från 31 till 30. Ytterligare insatser för att stärka stiftelsens interna organisation genom rutiner och policier har genomförts. I slutet av året påbörjades arbetet med en justering av organisationen genom tillsättning av tre nya chefer. Den slutförs under första kvartalet 2025.

Flerårsöversikt (Tkr)	2024	2023	2022	2021
Nettoomsättning & Bidrag	81 429	70 328	89 687	76 971
Resultat efter finansiella poster	3 248	3 350	1 063	-1 042
Soliditet (%)	41,30	42,90	25,48	39,74

Stiftelsens resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning med noter.

Resultaträkning	Not	2024-01-01 -2024-12-31	2023-01-01 -2023-12-31
Stiftelsens intäkter			
Bidrag	2	63 387 071	51 504 367
Nettoomsättning	3	18 041 986	18 823 373
Övriga rörelseintäkter		1 678 837	532 945
Summa stiftelsens intäkter		83 107 894	70 860 685
Stiftelsens kostnader			
Lämnade bidrag	4	-8 594 011	-8 592 074
Övriga externa kostnader		-47 619 968	-35 785 922
Personalkostnader	5	-24 688 670	-23 945 043
Övriga rörelsekostnader		-2 449	-1 723
Summa stiftelsens kostnader		-80 905 098	-68 324 762
Rörelseresultat		2 202 796	2 535 923
Finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		1 045 855	816 251
Räntekostnader och liknande resultatposter		-345	-2 203
Summa finansiella poster		1 045 510	814 048
Resultat efter finansiella poster		3 248 306	3 349 971
Resultat före skatt		3 248 306	3 349 971
Årets resultat		3 248 306	3 349 971

Balansräkning	Not	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	6	110	120
Inventarier, verktyg och installationer	7	0	0
Övriga materiella anläggningstillgångar	8	0	32 320
Summa materiella anläggningstillgångar		110	32 440
Summa anläggningstillgångar		110	32 440
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		4 790 457	1 468 072
Övriga fordringar		191 104	78 148
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	1 993 384	1 651 308
Summa kortfristiga fordringar		6 974 945	3 197 528
<i>Kassa och bank</i>			
Kassa och bank		34 154 576	28 771 223
Summa kassa och bank		34 154 576	28 771 223
Summa omsättningstillgångar		41 129 521	31 968 751
SUMMA TILLGÅNGAR		41 129 631	32 001 191

Balansräkning	Not	2024-12-31	2023-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
<i>Fritt eget kapital</i>			
Fritt eget kapital vid räkenskapsårets början		13 728 846	10 378 875
Årets resultat		3 248 306	3 349 971
Fritt eget kapital vid räkenskapsårets slut		16 977 152	13 728 846
Summa eget kapital		16 977 152	13 728 846
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		8 697 945	6 145 624
Skatteskulder		417 813	219 444
Mottagna ej använda bidrag	10	8 047 249	8 783 301
Övriga skulder		1 627 023	781 378
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		5 362 449	2 342 598
Summa kortfristiga skulder		24 152 479	18 272 345
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		41 129 631	32 001 191

Noter

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) om årsredovisning i mindre företag.

Materiella anläggningstillgångar

Erhållna bidrag avseende förvärv av anläggningstillgångar har minskat anskaffningsvärdet för respektive tillgång vilket innebär att ingen avskrivning sker då anskaffningsvärdet är noll. Övriga materiella anläggningstillgångar avser djur och ingen avskrivning sker.

Inkomstskatt

Stiftelsen är befriad från inkomstskatt enligt den rättspraxis som finns i en så kallad "förvaltarsmitta". Eftersom stiftelsens huvudmän är befriade från inkomstskatt enligt 7 kap 2 § inkomstskattelagen (IL) är även stiftelsen befriad från inkomstskatt ("förvaltarsmitta").

Not 2 Bidrag

	2024	2023
Västra Götalandsregionen	36 092 784	17 270 865
Region Halland	1 283 000	1 258 000
Göteborgsregionens kommunalförbund	3 750 000	3 807 000
EU-bidrag	4 443 387	5 566 626
Bidrag Länsstyrelsen i Hallands län	2 986 723	2 590 770
Bidrag Länsstyrelsen i Västra Götalands län	0	714 523
Övriga bidrag	11 275 997	12 939 583
Ianspråktagande av bidrag som använts för förvärv av anläggningstillgångar	-671 499	0
Reserverade bidrag	4 226 679	7 357 000
	63 387 071	51 504 367

Not 3 Nettoomsättning

	2024	2023
Uppdragsverksamhet Länsstyrelsen Västra Götaland	13 533 360	14 375 000
Uppdragsverksamhet Trafikverket	1 252 624	1 322 732
Uppdragsverksamhet Övrig	1 238 166	1 225 399
Övriga intäkter	2 017 836	1 900 242
	18 041 986	18 823 373

Not 4 Lämnade bidrag

	2024	2023
Mottagare		
Foreningen Grensekomiteen Värmland-Östfold	41 423	40 719
Stiftelsen Skaftökuttern	20 000	0
Kungsbacka kommun	106 539	120 000
Kungälv kommun	1 021 513	672 746
Kungälv orienteringsklubb	0	5 000
Lysekils kommun	859 038	686 285
Orust kommun	171 550	965 809
Park och Naturförv. Gbg	0	890 261
Region Halland	100 088	100 088
Sotenäs kommun	2 458 554	2 505 000
Stenungsunds kommun	165 355	142 220
Strandstäderna	94 000	40 000
Strandstadsföreningen Vrakat	100 000	10 000
Strömstad kommun	146 109	217 687
Städa Sverige	250 000	250 000
Tanums kommun	1 363 668	428 263
Tjörns kommun	400 054	620 773
Uddevalla kommun	128 000	122 250
Ljungås	35 000	0
Öckerö kommun	818 238	774 973
Ecoloop	15 000	0
Göteborgs kommun	299 882	0
	8 594 011	8 592 074

Not 5 Medelantal anställda

	2024	2023
Antal tillsvidareanställda	30	31
Antal anställda	30	31

Not 6 Byggnader och mark

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	120	120
Försäljningar/utrangeringar	-10	0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	110	120
Utgående redovisat värde	110	120

Not 7 Inventarier, verktyg och installationer

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	0	0
Inköp	721 499	0
Försäljningar/utrangeringar	-872 300	-207 000
Erhållna bidrag för inköp	150 801	207 000
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0	0
Utgående redovisat värde	0	0

Not 8 Övriga materiella anläggningstillgångar

	2024-12-31	2023-12-31
Ingående anskaffningsvärden	32 320	55 420
Försäljningar/utrangeringar	-32 320	-23 100
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0	32 320
Utgående redovisat värde	0	32 320

Not 9 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

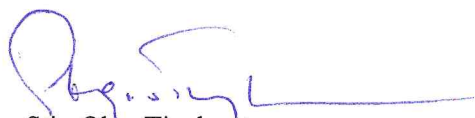
	2024-12-31	2023-12-31
Projekt 8 Ledutveckling Tillväxtverket		
Erhållna bidrag Tillväxtverket	-488 624	-228 463
Ledutveckling	1 730 717	1 221 878
	1 242 093	993 415
Övriga		
Förutbetalda kostnader	351 287	235 038
Upplupna intäkter	0	158 231
Leasingavgifter	386 504	264 624
Hyreskostnader	13 500	0
	751 291	657 893

Not 10 Mottagna ej nyttjade bidrag

	2024-12-31	2023-12-31
Projekt Skärgårdsrenhållning		
Intäkter	1 424 331	1 412 350
Övriga erhållna bidrag	0	0
Renhållning	-1 842 570	-1 225 007
Anläggning och underhåll	-80 301	0
Donationer Swish	0	10 536
Personalkostnader administration	-90 910	-51 579
Kostnader som ej täcks av bidrag	589 450	0
	0	146 300
Projekt 4 Strandstädning NVV		
Erhållna bidrag NVV	13 337 500	13 730 109
Övriga erhållna bidrag	435 980	487 932
Övriga intäkter	20 780	0
Ej nyttjade bidrag från tidigare år	2 418 882	1 375 991
Strandstädning	-3 846 228	-3 334 736
Bidrag till kommunerna	-7 938 500	-8 146 267
Bidrag till övriga organisationer	-464 000	-300 000
Övriga externa kostnader	-274 858	-236 764
Personalkostnader administration	-1 044 199	-1 157 383
	2 645 357	2 418 882
Projekt Strandängarna		
Intäkter Trafikverket	1 252 624	1 322 732
Nedlagda kostnader	-876 795	-728 091
Övriga externa kostnader	-189 258	-303 306
	186 571	291 335
Projekt 8 Ledutveckling VGR		
Erhållna bidrag VGR	5 999 369	6 009 649
Erhållna bidrag NVV	545 625	690 000
Övriga intäkter	434 596	732 087
Ledutveckling	-3 554 109	-1 148 760
Övriga externa kostnader	-1 311 797	-1 281 021
Personalkostnader	-4 241 594	-4 009 171
Kostnader som ej täcks av bidrag	2 127 910	0
	0	992 784
Övriga projekt		
Erhållna bidrag tilläggsavtal förvaltning naturreservat och naturminnen	2 800 000	0
Erhållen intäkt för Lilla Äskhult	1 250 000	0
Erhållna bidrag för våtmarker	2 220 000	3 772 000
Erhållna bidrag för åtgärdsprogram för hotade arter	0	1 460 000
Nedlagda kostnader för åtgärder	-1 054 679	-1 533 000
Erhållet bidrag naturförvaltning i skyddade områden	0	1 235 000
	5 215 321	4 934 000

Resultat- och balansräkningen kommer att föreläggas på årsstämma för fastställelse.

Göteborg

Stig-Olov Tingbratt
Ordförande

Ronald Caous
Vice Ordförande

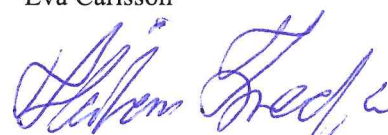
Bertil Ahlstrand

Eva Carlsson

Margit Bik

Håkan Smedja

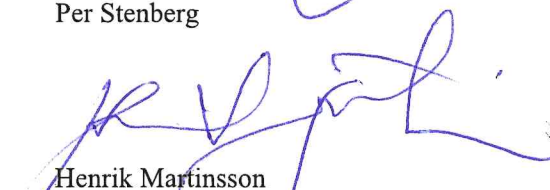
Åsa Hartzell

Per Stenberg

Ulrika Frick

Henrik Martinsson

Jakob Hallman

Monika Beiring

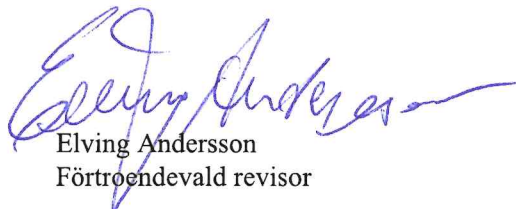
Eva Olsen

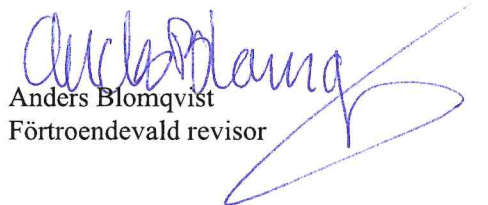
Vår revisionsberättelse har lämnats 4 april 2025

Kristoffer Bodin
Auktoriserad revisor
KPMG

Elving Andersson
Förtroendevald revisor

Anders Blomqvist
Förtroendevald revisor

Björn Brogren
Förtroendevald revisor